

**VOOR
VERANDERING!
GROENER, SOCIALER, EERLIJKER**

**VERKIEZINGSPROGRAMMA
GROENLINKS HAARLEM
2018-2022**

**GROENLINKS
HAARLEM**

JIJ MAAKT HET VERSCHIL...

Je mag straks stemmen voor de gemeenteraadsverkiezingen. Met jouw stem geeft je aan welke kant Haarlem op moet. Is het ieder voor zich of kijken we naar elkaar om? Is het meer vervuilende auto's of kiezen we voor schone lucht en de fiets? Is het verouderde industrie of investeren we in energiearme en duurzame bedrijven? Is het een stad voor de rijke elite of voor iedereen? Jij bepaalt het. Jouw stem maakt het verschil. Het is tijd voor die verandering.

Stel je eens voor:

- een groen Haarlem met duurzame bedrijven en woningen in een schone en gezonde leefomgeving.
- een sociaal Haarlem met voldoende betaalbare woningen en goede zorg in ongedeelde wijken.
- een gelijkwaardig Haarlem met gelijke kansen voor arm en rijk, ziek en gezond, jong en oud.

Het kán! GroenLinks staat voor deze stad. En met jouw stem maak je het ons mogelijk om Haarlem die kant op te veranderen: we houden wat nu goed en mooi is, maar we maken Haarlem groener, socialer en gelijkwaardiger. Hoe we dat doen, lees je in dit programma.

1. We maken Haarlem aardgasvrij

We pakken klimaatverandering aan, voor onszelf, voor onze kinderen en voor volgende generaties. We bouwen aan een stad waarin we prettig leven en frisse lucht inademen. We maken een stad waarin we genieten van natuurschoon en waar onze huizen comfortabel, betaalbaar en duurzaam zijn. Een stad die groene banen biedt voor slimme, creatieve en handige vaklui. Haarlem gaat de klimaatverandering aanpakken, want alleen een klimaatneutrale stad heeft de toekomst.

Haarlem moet in 2030 klimaatneutraal zijn. Wij gaan daar aan werken, samen met iedereen die daar al mee bezig is. Het wordt een topprioriteit van het komende gemeentebestuur. Samen met grote circulaire bedrijven en kleine duurzame initiatieven nemen we het voortouw. De komende vier jaar maken we hele wijken klimaatneutraal. We vervangen gas door duurzame energie.

De heerschappij van de auto over de stad is definitief voorbij. De voetganger, fietser en het openbaar vervoer krijgen voorrang. Met betere voorzieningen en verbindingen. De auto verliest zijn dominante positie. Wij richten de stad in op bewegen en vervoer zonder vervuilende uitstoot en zonder overlast voor anderen. Zo maken we Haarlem schoner en gezonder.

2. We maken Haarlem gelijkwaardig

Voor ons is iedereen gelijk, wie iemand ook is, waar iemand vandaan komt of welke overtuiging iemand ook heeft. Maar we stellen grenzen. Racisme en discriminatie accepteren we niet en bestrijden we. We komen op voor elkaars vrijheid. En voor elkaars zijn. We beoordelen niet op iemands huidskleur, geloof, gender, seksuele voorkeur, leeftijd, afkomst of beperking. Wij staan voor een vrijzinnige en gelijkwaardige stad.

We accepteren geen discriminatie op de arbeidsmarkt of bij het verlenen van stages. Etnisch profileren moet worden uitgebannen. We proberen ons in elkaar te verplaatsen, naar elkaar te luisteren en samen tot oplossingen te komen om respect en begrip voor elkaar te vergroten.

3. We maken Haarlem solidair

Iedereen kan ziek worden, iedereen kan zijn of haar baan verliezen. Er zijn Haarlemmers met een beperking. Daarom is het cruciaal dat Haarlem solidair is. Dat we elkaar helpen. Dat er verbondenheid is tussen arm en rijk, tussen ziek en gezond, tussen jong en oud, tussen mensen die het zwaar hebben en mensen die het voor de wind gaat. We bieden opvang aan wie dat

nodig heeft. In onze stad willen we geen rijke en arme wijken, geen kansarme of kansrijke kinderen of dat je gezondheid bepaald wordt door je opleidingsniveau.

Toch is er een grote ongelijkheid in de stad. En dat zie je terug in de wijken, in de scholen en in de gezondheid. Steeds meer mensen hebben problematische schulden, doen een beroep op de Sociale Dienst of zijn afhankelijk van de Voedselbank.

Wij gaan de groeiende ongelijkheid keren. We investeren meer in het welzijnswerk om gezondheidsongelijkheid tegen te gaan. Iedereen die het nodig heeft, krijgt goede zorg. We starten een offensief tegen schulden. In Haarlem zetten we geen gezinnen op straat als ze een huurachterstand hebben. We pesten geen mensen om hen uit een uitkering te krijgen. We verwachten geen tegenprestaties als je in de bijstand zit. Wij helpen, ondersteunen en begeleiden mensen die dat nodig hebben. Zo krijgt iedereen in Haarlem een eerlijke kans.

Wij willen dat Haarlem een plek blijft waar alle lagen van de bevolking samen wonen en leven. We verkopen daarom geen sociale huurwoningen meer. Als er al woningen worden verkocht, dan niet zonder anti-speculatiebeding. Een gemeentelijke woningcoöperatie gaat sociale huurwoningen bouwen voor kwetsbare groepen en lage en middeninkomens. Het vergroten van gelijkwaardigheid wordt topprioriteit van het toekomstige gemeentebestuur.

Met deze beloftes - en meer - maken wij Haarlem de komende vier jaar groener, socialer en vrijer. Samen met jou. Groen en links. Dat is ons Haarlem.

- *Klimaatneutraal: een activiteit die niet bijdraagt aan de klimaatverandering en opwarming van de aarde. Vaak wordt bedoeld dat er geen CO2-uitstoot is.*
- *Fossiele brandstoffen: brandstoffen op basis van CO2. Vervuilende brandstoffen als kolen, olie en aardgas die bijdragen aan de opwarming van de aarde.*
- *Vrijzinnig: een tolerante houding waarbij vrijheid van mening en zingeving centraal staan. Soms betekent het ook 'vrij denken'.*
- *Etnisch profileren: als de politie mensen selecteert en staande houdt op basis van hun huidskleur of migratieherkomst. Etnisch heeft betrekking op een volk of bevolkingsgroep.*
- *Solidair: op basis van een gevoel dat je (allemaal) bij elkaar hoort of verbonden bent steun je elkaar.*
- *Tegenprestaties: als je bijstand krijgt, moet je iets terugdoen. Bijvoorbeeld vrijwilligerswerk. Per gemeente is dat anders geregeld.*

Leeswijzer

We schrijven dit programma zo leesbaar mogelijk. Maar soms gebruiken we moeilijke woorden of onbekende benamingen of titels. Daarvoor geven we definities en verklaringen.

We gebruiken stad en gemeente. Met beide bedoelen we Haarlem, inclusief Spaarndam.

INHOUD

DE GROENE STAD

1. DUURZAAM HAARLEM	6
2. VOORRANG VOOR VOETGANGER EN FIETSER	9
3. HAARLEM NATUURLIJK	14

DE SOCIALE STAD

4. WE ZIJN ER VOOR ELKAAR	18
5. WONEN IN EEN ONGEDEELDE STAD	21
6. HAARLEM IN BALANS	24
7. BETERE ZORG EN GELIJKE KANSEN OP GEZONDHEID	26
8. EEN PLEK VOOR WIE HET NIET REDT	29
9. VOOR IEDEREEN GOED ONDERWIJS	30

DE OPEN STAD

10. VLUCHTELINGEN WELKOM	32
11. EEN VEILIGE STAD	34
12. EEN STAD VAN, VOOR EN DOOR HAARLEMMERS	36
13. BROEDPLAATS VAN KUNST EN CULTUUR	40
14. WIJK VOOR WIJK	42

1. DUURZAAM HAARLEM

Het Klimaatakkoord van Parijs is hoopgevend. Wereldwijd beloven landen dat ze maatregelen nemen om de verdere opwarming van de aarde te beperken tot maximaal 1,5 graad. Een groene mijlpaal. Maar Nederland loopt – ondanks de ambities in het regeerakkoord – hopeloos achter om dit doel te halen. Er is veel meer ambitie en daadkracht nodig. Ook in Haarlem.

Het tegengaan van klimaatverandering is bittere noodzaak om de wereld leefbaar te houden. Oók onze stad. Dat besef is al jaren aanwezig binnen GroenLinks. Het is een van de redenen voor het programma Haarlem Klimaatneutraal 2030 met concrete duurzame maatregelen. Daarvan ligt er nu een nieuwe versie met een ambitieuzer programma. Dat is een goede stap, maar het moet nog beter. Dat kan Haarlem niet alleen. We zoeken de samenwerking met andere gemeenten die klimaatverandering aanpakken.

‘In het coalitieprogramma reserveren wij voldoende budget voor een ambitieus klimaatprogramma.’

Haarlem is uiterlijk in 2040 volledig aardgasvrij. We hebben dus 20 jaar de tijd om over te stappen naar fossielvrije energiebronnen. De tijd dringt. GroenLinks wil daar vol op inzetten. Bij nieuwbouw en bestaande woningen. We gaan met z'n allen verduurzamen.

Wij geloven in een economie zonder vervuilende en schadelijke gassen. We weten dat het moet en dat het kan. Dat betekent keuzes maken. Ook voor nieuwe bedrijven die zich hier willen vestigen.

Voor GroenLinks zijn het Klimaatakkoord van Parijs en de kabinetsmaatregelen de minimale ondergrens waar Haarlem aan moet voldoen. Ook omdat we een dure plicht hebben aan generaties die na ons de stad bewonen. Wij willen een Haarlems Klimaatakkoord met zoveel mogelijk betrokken partijen zoals bedrijfsleven, woningbouwcorporaties, maatschappelijke organisaties, nutsvoorzieningen en vervoerders.

Goed voorbeeld, doet goed volgen...

Wij zijn fan van het team van Kennemer Energie dat initiatieven helpt bij het realiseren van gezamenlijke zonnedaken bij bedrijven en instellingen. Er zijn al vier lokale energiecoöperaties die collectief zonnestroom opwekken: Duurzame Energie Ramplaan, Duurzaam Garenkokerskwartier, Haarlem Noorderlicht en Spaarzaam. Er staan nog enkele initiatieven in de startblokken: de Zonneplaneet, Het Spaarne Collectief, Onze Gezellen, Spaarndam en Haarlemmer Kweektuin. Een mooi voorbeeld van hoe kennisdeling en samenwerking kan leiden tot een duurzamer Haarlem.

WAT MOET ER GEBEUREN?

1. Haarlem is 100% aardgasvrij in 2040.
2. Haarlem Klimaatneutraal bevat een aanpak om in 2030 klimaatneutraal te zijn. Die duurzame en groene doelen moeten ambitieuzer. De gemeente moet actiever aanjagen, regisseren en faciliteren. Voor de aanpak is structureel 1,5 miljoen euro beschikbaar. Wij willen dat bedrag verhogen naar 5 miljoen euro. En we willen een jaarlijkse tussenstand.
3. Er komt een Haarlems Klimaatakkoord met zoveel mogelijk betrokken partijen zoals bedrijfsleven, woningbouwcorporaties, maatschappelijke organisaties, nutsvoorzieningen en vervoerders.
4. We gaan voor een lokaal energiebedrijf, geothermie, riothermie en warmtekoudeopslag.
5. Haarlem gaat voor haar energiebehoefte samenwerken met de Metropoolregio Amsterdam en de provincie. Dat begint met een regionale duurzaamheidsvisie op thema's als wind, zon, nieuwbouw, bestaande bouw, geothermie en warmtekoudeopslag. Wij willen hierbij niet afhankelijk zijn van vervuilers als Tata Steel en Afvalverwerker AEB.
6. Er komen meer GreenDeals met Haarlemse wijken om over te stappen op schone energie en het verduurzamen van (gemeentelijke) gebouwen.
7. Haarlem gaat volledig duurzaam en circulair inkopen.
8. Bij elk besluit voor een investering komt een maatschappelijke kostenbatenanalyse.
9. De gemeente belooft duurzame ondernemers met goedkope bedrijfsruimte en door het wegnemen van drempels bij aanbestedingen.
10. We willen – eventueel zes – draaiende windmolens op Schoteroog of elders. De gemeente trekt hierbij op met gemeenten die hun windenergie-doelen belemmerd zien door de provincie.
11. Haarlem pakt afval aan. In 2020 worden ten minste 75% van het huishoudelijk afval gescheiden ingezameld. We belonen inwoners die weinig restafval weggooien.
12. Om verspilling tegen te gaan, voeren we de ja-ja sticker in zodat alleen huishoudens met deze sticker nog reclame en huis-aan-huisbladen ontvangen.
13. We stimuleren ondernemers die hun energieverbruik verlagen en starten de komende coalitieperiode met een nulmeting.
14. Het energieverbruik van de openbare verlichting moet omlaag. Waar de lampen uit kunnen, gaan ze uit. Gevelverlichting gaat 's nachts uit. Nieuwe verlichting of vervanging van verlichting is altijd energiezuinig.
15. Om energie te besparen en vanwege de voorbeeldfunctie moet de gemeente zich in overleg met de Haarlemse middenstand inzetten om de winkeldeuren in de wintertijd dicht te doen om de warmte binnen te houden (eventueel energiezuinige warmteschermen).

- Klimaatakkoord van Parijs: verdrag tussen 174 landen die maatregelen nemen zodat de temperatuur op aarde met maximaal 1,5 graad toeneemt.
- Haarlem Klimaatneutraal 2030: GroenLinks nam in 2007 het initiatief om Haarlem uiterlijk in 2030 klimaatneutraal te maken en uiterlijk in 2040 aardgasvrij. Om deze ambitie te halen, willen wij dat de gemeente jaarlijks rapporteert over de klimaatdoelstellingen.
- Aardgasvrij: uiterlijk in 2040 moet Haarlem aardgasvrij zijn. De huizen moeten dus op een andere manier verwarmd worden. Dat kan via warmtenetten: netwerken van leidingen onder de grond waardoor warm water stroomt. Als de stad in 2040 aardgasvrij wil zijn moet er in 2 wijken per jaar het aardgasnetwerk worden vervangen door een warmtenet. Het kan ook via biogas, bijvoorbeeld van zeewier, waarbij de bestaande gasleidingen gebruikt kunnen worden.
- Geothermie: de natuurlijke warmte in de aarde (aardwarmte) wordt gebruikt voor verwarming van woningen en gebouwen of voor het opwekken van elektriciteit.
- Riothermie: energie uit de warmte van afvalwater van het riool om te dienen als een milieubewuste warmtebron.
- Warmtekoedeopslag: een methode om energie in de vorm van warmte of koude op te slaan in de bodem. De techniek wordt gebruikt om gebouwen te verwarmen en/of te koelen.
- Metropoolregio Amsterdam: een samenwerkingsverband tussen Amsterdam, de provincies Noord-Holland en Flevoland, de Vervoerregio Amsterdam en 33 gemeenten aan de noedkant van de Randstad, waaronder Almere, Haarlem, Hilversum, Lelystad, Purmerend, Velsen, Zaanstad en Zandvoort. De regio heeft circa 2,5 miljoen inwoners[1].
- GreenDeals: een project van verschillende belanghebbenden (bijvoorbeeld de gemeente, woningbouw-corporaties, netwerkbeheerder) om een wijk aardgasvrij te maken. De GreenDeals passen in het programma om Haarlem in 2030 klimaatneutraal te maken.
- Duurzaam: producten of diensten die de natuur en het milieu niet belasten
- Circulair: producten en grondstoffen worden zo veel mogelijk opnieuw gebruikt en afval wordt tot een minimum beperkt.
- Maatschappelijke kostenbatenanalyse: bij (de aanleg van) een project worden de kosten en baten voor de hele maatschappij meegenomen, dus ook de belasting voor het klimaat, luchtverontreiniging, biodiversiteit en geluid.
- Aanbestedingen: de gemeente vraagt voor het uitvoeren van een project (onderhoud wegen, verbouwing) aan bedrijven om een offerte in te dienen met o.a. de prijs voor de uitvoering. Duurzaamheid kan een criterium zijn om een bedrijf een opdracht te gunnen.
- Restafval: het afval dat overblijft nadat alle bruikbare en recyclebare afvalstromen (papier, glas, plastic, gft) van de hoofdstroom zijn gescheiden.

2. VOORRANG VOOR VOETGANGER EN FIETSER

Goede en snelle verbindingen zijn essentieel voor een vitale stad. Haarlem moet dus goed bereikbaar zijn. Maar hoe? Daar denken wij anders over dan veel andere partijen. Wij kiezen niet voor meer asfalt en niet voor bredere wegen. Wij kiezen niet voor luchtvervuiling. Wij kiezen voor schoon verkeer. Voor de fiets en het openbaar vervoer. En ook voor een autoluwe binnenstad.

Wie geven wij voorrang in het verkeer? Bij ons staan de voetganger en fietser bovenaan, gevolgd door het openbaar vervoer en de auto. Die rangorde gebruiken wij ook bij het (opnieuw) inrichten van de stad.

Voetgangers moeten zich gemakkelijk en veilig kunnen bewegen. Daarom willen we een lijst opstellen van trottoirs en voetpaden die te smal zijn of slecht toegankelijk. Daarbij kijken we ook nadrukkelijk naar knelpunten voor mensen in een rolstoel, met een rollator of met een kinderwagen. We lossen problemen – waar mogelijk – snel op.

We maken oversteekplaatsen veilig. Ook voor mensen die minder snel kunnen lopen of een beperking hebben. De gemeente neemt elk verzoek tot veiligheidsvoorzieningen bij een oversteekplaats serieus en motiveert haar besluiten hierover.

De fiets is hét vervoersmiddel binnen de stad. We willen de stad zó inrichten dat fietsen veilig, snel en aangenaam is. Zodat fietsen de eerste keuze is voor wie van A naar B wil. Eventueel in combinatie met de bus of de trein. Wij zetten daarom in op bredere fietspaden, meer fietssnelwegen, snelle fietsroutes, fietsvriendelijke verkeerslichten, voldoende stallingen en goede voorzieningen bij de bushaltes en treinstations.

‘In het coalitieprogramma reserveren wij voldoende budget voor een ambitieus fietsprogramma.’

De reistijd met de trein of bus loopt op. Het openbaar vervoer in Haarlem scoort slecht op bereikbaarheid. Wij willen meer investeren in het openbaar vervoer. Reizen per trein en bus moet aantrekkelijk zijn. De gemeente dringt hierop aan bij de provincie en in de Metropoolregio Amsterdam.

Het tijdperk van de auto nadert z'n einde. Vanwege de smerige en ongezonde lucht. En omdat autorijden slecht is voor het klimaat. Autobezit is ook minder vanzelfsprekend. Want waarom een eigen auto die vrijwel altijd stilstaat?! En waarom al die auto's in onze straten?

Wij willen meer autovrije straten en wegen. Wij willen de autoluwe binnenstad uitbreiden. Het centrum is voor de voetgangers en fietsers. Voor de auto komen minder parkeerplaatsen op straat. In het centrum verdwijnt de auto uit het straatbeeld.

Zandvoort en belanghebbenden willen het circuit uitbreiden om formule-1 races te kunnen gaan houden. GroenLinks Haarlem verzet zich tegen een verder intensief gebruik van het circuit vanwege de grote extra belasting van het milieu en de overlast aan extra files richting Zandvoort door de gemeente met bijbehorende vervuiling voor de inwoners van Haarlem.

Wegbeprijzing is de enige oplossing

Het aanleggen van extra asfalt is geen oplossing voor opeenhoping van verkeer. Extra asfalt trekt nieuw verkeer aan en leiden tot nieuwe knelpunten. Wegbeprijzing biedt wel een oplossing. Daarbij wordt, net als elk ander economisch goed (zoals treinkaartjes), het gebruik van de weg duurder tijdens de peaktijden. Dat zal leiden tot bewuster autogebruik en een maatschappijbrede verschuiving van auto naar ander vervoer. Haarlem moet daar samen met andere gemeenten voor gaan lobbyen.

Geen autotunnel

In de Structuurvisie Openbare Ruimte geeft de gemeente aan wat we waar bouwen tot 2040: hoe gaan we om met het groen, waar bouwen we en hoe houden we Haarlem bereikbaar? Voor GroenLinks staan er positieve zaken in. Wij zijn blij dat de gemeente voorrang geeft aan de voetganger, fietser en het openbaar vervoer. Maar in de Structuurvisie staat ook een autotunnel (de Kennemertunnel) die een ringweg aan de zuidkant van Haarlem mogelijk moet maken. Wij zijn tegen die autotunnel. Wij vinden het een dure en achterhaalde oplossing voor een niet bestaand probleem die ook nog eens een extra barrière vormt voor bewoners in Schalkwijk.

WAT MOET ER GEBEUREN MET AUTOVERKEER?

1. Het centrum wordt autovrij, te beginnen met: 1. Nieuwe Groenmarkt-Kruisstraat-Smedestraat-Jansstraat en 2. Botermarkt-Barrevoetestraat.
2. In het centrum komen minder parkeerplekken op straat. Dit betekent meer ruimte voor voetgangers, voor fietsers en vooral voor groen.
3. Parkeren in de binnenstad wordt duurder.
4. Voor deelauto's komen er meer parkeerplaatsen. We stimuleren het delen van auto's.
5. We belonen bewoners die kiezen voor een autoloze straat en geen auto bezitten.
6. Bij nieuwbouw komt de parkeerruimte altijd op eigen terrein, onder de grond of in de hoogte.
7. Binnen de bebouwde kom wordt 30 km/u de norm.
8. Er komen meer oplaadpunten op zonne-energie.
9. De gemeente maakt het eigen wagenpark en dat van Spaarnelanden elektrisch op basis van groene stroom.
10. Uiterlijk in 2025 moeten (snor)scooters emissievrij zijn.
11. De gemeente komt met een gezamenlijke bevoorrading voor de binnenstad, mogelijk vanuit de Waarderpolder. Vanaf 2025 is het vervoer van deze bevoorrading volledig schoon.
12. Vanaf 2030 komen alleen nog emissievrije voer- en vaartuigen (auto's, vrachtauto's, motoren, brommers en boten) Haarlem binnen. Voor de pleziervaart geldt vanaf 2020 een verbod op 4 takt-motoren; vanaf 2023 zijn alleen nog emissievrije motoren toegestaan.
13. Er komt geen Kennemertunnel en geen P+R-terrein.
14. Er komt dynamische verkeersmanagement in de piekuren zodat auto's beter doorstromen.
15. Er komt geen verdubbeling van de Waarderweg en geen verbreding van de Vondelweg.
16. Er komt een pilot Groene Golf in de spits op de Oudeweg en Schipholweg.

17. We overleggen met Haarlemse werkgevers om over te gaan op flexibele werktijden (buiten de spits), te beginnen met grote werkgevers (o.a. gemeente, provincie, rechtbank) en met scholen.
18. Taxivergunningen worden alleen verstrekt aan emissievrije auto's.
19. Haarlem verzet zich actief tegen elke aanpassing van het circuit in Zandvoort dat een intensiever gebruik daarvan mogelijk maakt en zoekt daarvoor samenwerking met Bloemendaal.

WAT MOET ER GEBEUREN MET FIETSVRKEER?

20. We actualiseren het uitvoeringsprogramma Fiets (2006) en pakken de knelpunten aan.
21. We leggen fietssnelwegen aan tussen: Haarlem - Amsterdam, Haarlem – Velsen, Haarlem – Schiphol en IJmuiden – Hoofddorp.
22. Fietspaden worden – waar nodig – 2 tot 2,5 meter breed en fietsstroken 1,7 meter.
23. Er komen meer fietsstallingen, te beginnen bij het station en bij bushaltes. In de binnenstad zoeken we naar meer en betere fietsvoorzieningen en in woonwijken kijken we naar knelpunten bij het stallen van fietsen. Het stallen van fietsen blijft gratis.
24. De (snor)scooter gaat van het fietspad af.
25. Er komt een fietstunnel van de Prins Bernardlaan naar de Oudeweg.
26. Er komt een fietsonderdoorgang bij de Prinsenbrug van Hooimarkt naar Spaarndamseweg.
27. We trekken de Rode Loper door in 2020 zodat de fietsverbinding tussen het NS-station en Haarlem-Noord beter wordt.

WAT MOET ER GEBEUREN MET OPENBAAR VERVOER?

28. Er komt een Deltaplan-ov voor de regio.
29. Bussen worden zo snel mogelijk schoon.
30. We willen meer overdekte bushaltes met reizigersinformatie.
31. Bij ov-knooppunten, zoals bij station Spaarnwoude, komen meer fietsenstallingen en ruimtes voor wonen en werken.
32. De Nachttrein gaat op vrijdag en zaterdag de hele nacht door rijden. De fietsenstalling is die nachten open.
33. De gemeente zet zich ervoor in dat de intercity Alkmaar-Beverwijk-Haarlem doorgaat naar Amsterdam Centraal, -Zuid, -Amstel en -Bijlmer. En dat er een directe intercity komt met Utrecht.
34. Wij willen een HOV-lijn naar de Zuidas in Amsterdam via de A9.
35. We willen in de komende collegeperiode een spoor- of lightrail-verbinding die elke 5 minuten naar Amsterdam-CS of Amsterdam-Sloterdijk gaat.
36. We willen in de komende collegeperiode starten met een studie naar een rechtstreekse treinverbinding naar Schiphol/Utrecht.
37. We willen in de komende collegeperiode de op- of herwaardering van de treinverbinding met Alkmaar met meer frequente IC's.
38. In 2020 ligt er een overzicht van de belangrijkste knelpunten van vervoer en ligt er een plan van aanpak.
39. Er komen meer bussen en betere fietsverbindingen naar de Waarderpolder.
40. Schiphol mag niet doorgroeien. Het aantal nachtvluchten moet omlaag naar de afgesproken 29.000. Er zijn geen vakantievluchten in de nachtelijke uren.
41. We willen onderzoek naar: 1. de vertramming van de Zuidtangent, 2. een aansluiting op het Amsterdamse metronetwerk, 3. een lightrail tussen Haarlem en Zandvoort en 4. een busbaan op de Zeeweg naar Zandvoort.
42. Haarlem gaat samen met gelijkgezinde gemeenten bij het Rijk lobbyen voor rekeningrijden.

- Autoluwe binnenstad: deel van de stad binnen het Spaarne, de Bolwerken, de zuidelijke singels en de Leidsevaart.
- Uitvoeringsprogramma Fiets: een programma ter verbetering van fietsroutes (o.a. veiligheid, directheid, comfort) dat in 2007 door de gemeenteraad is vastgesteld. Er zijn 55 projecten die tot en met 2011 uitgevoerd zouden worden. Maar er was onvoldoende geld beschikbaar.
- OV-knooppunten: plekken waar je kunt overstappen op ander vervoer, bijvoorbeeld van de ene trein op de andere, of op een bus, tram of fiets. Wij willen voldoende ov-knooppunten, met voldoende parkeerplekken voor de fiets, waar wachten comfortabel is, met duidelijke reisinformatie en snelle aansluitingen.
- Deltaplan-ov: het openbaar vervoer in de Randstad loopt vast. Daarom willen wij een alomvattend project met maatregelen én budget voor openbaar vervoer in de Metropoolregio Amsterdam en de Randstad, met o.a. trein, metro, bus en lightrail.
- HOV-lijn: hoogwaardig openbaar vervoer is de term voor stads- en streekvervoer met een hoge gemiddelde rijksnelheid, veel comfort en haltes met goede voorzieningen. HOV kan bestaan uit busvervoer, maar ook uit lightrail.
- Kennemertunnel: sleutelproject in de Structuurvisie openbare ruimte zodat er 'autoring' kan komen rondom Haarlem. De autotunnel is ingetekend vanaf de Schipholweg onder het Spaarne en de Hout door richting de Westelijke Randweg.
- P+R-terrein: een parkeerplek bij een halte of station voor automobilisten die vervolgens met het openbaar vervoer verder reizen. De P+R-terreinen nemen veel ruimte in beslag.
- Vertramming: het omzetten van een bus- of spoorlijn in een (snel)tramlijn. Soms spreekt men van verrailing. De Zuidtangent tussen Amsterdam, Schiphol en Haarlem is al grotendeels voorbereid op vertramming.
- Zuidtangent: HOV-buslijnen tussen Amsterdam en Haarlem (IJmuiden) en tussen Amsterdam en Nieuw-Vennep.
- Lightrail: vervoer over het spoor met de eigenschappen van een tram, metro en trein.

3. HAARLEM NATUURLIJK

Een gezonde stad kan niet zonder planten, bomen, bermen, parken, plantsoenen en waterpartijen. Meer groen zorgt voor schonere lucht, betere opvang van water en een koelere stad. We willen de natuur en het groen in en om Haarlem beschermen en uitbreiden.

Het klimaat verandert. We krijgen extremer weer. Met heviger regenbuien en hogere temperaturen. Naast beleid om de klimaatverandering tegen te gaan, zijn maatregelen nodig om de overlast van extreem weer te verkleinen.

Wateroverlast door extreme regenbuien kunnen we deels opvangen door de stad groener te maken. Dat kan met groene tuinen en daken, met de aanplant van meer bomen, met het vervangen van grijs door groen, met aparte opvang van regenwater en de aanleg van open waterbergingen.

De groene gebieden rondom de stad zijn belangrijk voor planten, dieren en recreanten. Maar ze staan onder voortdurende druk om er te bouwen. Wij zijn duidelijk: het groen rondom Haarlem blijft onbebouwd en zo natuurlijk mogelijk. Daarbij trekt de gemeente samen op met grondeigenaren, buurgemeenten, regio en provincie.

De ecologische hoofdstructuur in de stad mag niet worden bebouwd. Bij beheer en onderhoud van de openbare ruimte, zoals bermen, kades en oevers, bewaken we de ecologische waarden zodat planten en dieren goed gedijen.

Bijen en insecten verdwijnen massaal door de intensieve landbouw en het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Wij willen de openbare ruimte beter inrichten op insecten, bijvoorbeeld met bijenlinten en vlinderplanten. We ontmoedigen de verkoop van milieuschadelijke producten en gebruiken alleen bloemen en planten van gifvrije kwekerijen.

‘In het coalitieprogramma reserveren wij voldoende budget voor een ambitieus natuurprogramma.’

Een natuurlijke en groene stad is ook een schone stad. GroenLinks wil van Haarlem de schoonste gemeente van Nederland maken. We stappen over van een wegwerpeconomie naar een circulaire economie, waarin alles hergebruikt wordt. Waarin we afval zien als waardevolle grondstoffen. Waarin we Haarlem plasticvrij maken.

In Haarlem zijn we diervriendelijk. Dieren hebben recht op een goed leven. Zowel onze huisdieren als de dieren die in het wild leven. Dierenwelzijn is dan ook een vanzelfsprekend criterium in ons beleid.

Recreatieschap Spaarnwoude

Het recreatieschap Spaarnwoude wil extra inkomsten via activiteiten, evenementen, verhuur/pacht, recreatie, energie en reclame. GroenLinks wil dat het groene gebied zijn natuurlijke karakter behoudt zonder commerciële uitbuiting en verrommeling. Eventueel draagt Haarlem meer bij aan het recreatieschap, maar wel onder voorwaarden: we versterken de natuur, we zien af van commerciële en recreatieve exploitatie, er komt geen zonnepaneleneiland bij Schoterog, een stop op evenementen en verpachting en op bouw- en exploitatieactiviteiten rondom de Mooie Nel, duidelijke, transparante en toegankelijke jaarverslagen en een evaluatie van het bestuur.

Schillenboer terug in de straat

Voor veel mensen is de 'circulaire economie' onbekend of iets abstracts. Daarom willen het thema duidelijker en vooral ook leuker maken. In 2017 was er een proef met een ouderwetse schillenkar: een paard en wagen in het centrum om gft-afval in te zamelen. Wij willen dat de schillenkar ook de komende jaren in Haarlem rijdt.

WAT MOET ER GEBEUREN?

1. De gemeente gaat de luchtkwaliteit meten om te weten wat de vervuiling is door auto's, vrachtwagens, vliegverkeer, bedrijven enzovoort.
2. In deze periode vergroenen we Parkeergarage de Kamp, de Koudenhorn en het Raaksgebied.
3. De gemeente vergroent de stad, te beginnen met de meest versteende wijken, plaatst meer bomen, dicht de gaten in de hoofdbomenstructuur en stopt met vervanging van onderbegroeiing (onder bomen) door niet ecologisch-waardevol gras.
4. De gemeente ontmoedigt de verkoop van milieuschadelijke producten.
5. Er komt een openbare database met alle bomen in Haarlem: 1) een up-to-date overzicht van gekapte bomen (soort, locatie en kapdatum) en van de bomen die ervoor terugkomen (soort, locatie en plantdatum); 2) totaalcijfers van het aantal bomen per wijk en per bewoner.
6. Bij onderhoud aan de openbare ruimte gebruikt de gemeente geen gif.
7. Nieuwbouw is standaard natuurinclusief om de biodiversiteit te garanderen. Bij bouw-, bestemmings- en herinrichtingplannen is het bestaande groen uitgangspunt. Een groenparagraaf benoemt en verantwoordt de wijzigingen en vermeldt ongewijzigd de kritiekpunten van participanten.
8. We beperken wateroverlast en hittestress door meer groen en waterberging aan te leggen.
9. We willen meer budget voor campagnes als Operatie SteenBreek.
10. Bermen worden waar mogelijk vervangen door insectvriendelijke planten.
11. De gemeente maakt afspraken met tuincentra om verkoop van insecticiden te ontmoedigen.
12. De gemeente stimuleert de aanleg van groene daken en gevels.
13. We faciliteren stadslandbouw en doe-tuinen en maken hiervoor meer locaties beschikbaar.
14. Het gebruik van houtskool en houtkachels is schadelijk en daarom pakken we dit aan.
15. Er komt een verbod op buitenreclame voor vlees.
16. We willen geen plezierjacht binnen de gemeente en het recreatieschap; we staan beheersjacht toe als alle diervriendelijke alternatieven hebben gefaald.

17. De gemeente ondersteunt organisaties die bijdragen aan het welzijn van (huis)dieren.
18. Catering in gemeentelijke gebouwen en bij gemeentelijke evenementen is 100% duurzaam.
19. De gemeente geeft geen toestemming voor evenementen waarbij dieren als vermaak gebruikt worden of beperkt worden in hun soorteigen gedrag.
20. Kinderboerderijen en maneges moeten voldoen aan de normen.
21. We willen de dieronvriendelijke verkoop van levende dieren op markten en in winkels tegengaan.
22. Er komen vuurwerkvrije zones. We willen stap voor stap het afsteken van vuurwerk verbieden.
23. De gemeente stimuleert wijken om gemeenschappelijke tuinen in beheer te nemen.
24. Het Schoterbos gaat in fasen op de schop. De komende vier jaar reserveren we het benodigde geld voor alle fasen van de herinrichting.
25. De gemeente ontwikkelt een visie die gericht is op het uitbannen van verpakkingen en op het scheiden van afval en die overweegt om statiegeld te heffen op plastic flesjes.
26. Voor het restafval komen er verschillende tarieven op basis van volume, frequentie en/of gewicht. In 2020 moet 75% van het huisafval gescheiden worden ingezameld.
27. Voor klein chemisch afval en huishoudelijke apparaten bevorderen we het 'in de buurt inleveren' en komen er vóór 2022 minstens vijf inzamelpunten, verdeeld over de stad.
28. De schillenboer blijft op plekken waar het scheiden een aanbieden van gft-afval lastig is.

- Groene gebieden rondom de stad: onze versteende, compacte stad ligt in een 'groene zoom': de groengebieden, parken, volkstuinten en waterpartijen die een substantiële groene buffer tussen de stedelijk en bebouwde gebieden. Het gaat om het Hekslootgebied, de Oude Spaarndammerpolder en de Poelpolder, het Westelijk Tuinbouwgebied, de Verdolven Landen en de veenweidegebieden.
- Ecologische hoofdstructuur: een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuurgebieden. Het heet nu Natuurnetwerk Nederland (NNN). Rondom Haarlem zijn verschillende gronden begrensd als Natuurnetwerk. Ten oosten van Haarlem liggen de duinen en overlapt de grens van het NNN grotendeels met de begrenzing van het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid. Ten westen van Haarlem zijn enkele (veenweide)polders begrensd als NNN. Binnen het NNN zijn geen ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of tot een significante vermindering van de oppervlakte van NNN-gebieden of van de samenhang tussen die gebieden.
- Circulaire economie: ook wel kringloopeconomie. Het is een economisch en industrieel systeem waarin geen eindige grondstofvoorraden worden uitgeput en waarin reststoffen volledig opnieuw worden ingezet in het systeem.
- Recreatieschap Spaarnwoude: het recreatiegebied Spaarnwoude wordt beheerd door recreatieschap Spaarnwoude, een samenwerkingsverband tussen de provincie Noord-Holland, de gemeenten Amsterdam, Haarlem, Haarlemmerliede & Spaarnwoude, Haarlemmermeer en Velsen.
- Gft-afval: Groente-, fruit- en tuinafval dat apart ingezameld kan worden. Het wordt dan verwerkt tot of het wordt eerst vergist zodat het ook biogas oplevert.
- Natuurinclusief: een manier van werken of bouwen waarin rekening wordt gehouden met natuurwaarden en biodiversiteit en waarin gestreefd wordt de natuur te verbeteren.
- Biodiversiteit: de verscheidenheid aan levensvormen binnen een ecosysteem. Hoe gezonder de biodiversiteit, hoe meer verschillende bloemen, planten, insecten en dieren die vaak van elkaar afhankelijk zijn.
- Operatie SteenBreek: een campagne om mensen te stimuleren en inspireren om hun tuinen groener in te richten en om verstening tegen te gaan vanuit het inzicht dat versteende tuinen negatieve gevolgen hebben voor het milieu en klimaat, de gezondheid en biodiversiteit.
- Beheersjacht: uitgangspunt bij deze jacht is het in toom houden van een soort, en zorgen dat er een evenwicht is in een bepaald gebied op basis van telgegevens. Denk aan het afschieten van herten in de Amsterdamse Waterleidingduinen of van ganzen bij Schiphol.

4. WE ZIJN ER VOOR ELKAAR

De kloof tussen arm en rijk neemt toe. En steeds meer mensen kunnen niet rondkomen of kampen met schulden. We zien armoede waarvan ook kinderen de dupe zijn. Armoede in een rijk land is onacceptabel. GroenLinks geeft voorrang aan de strijd tegen armoede en schulden.

Haarlem ondersteunt mensen met weinig geld. Daarvoor zijn de zogenaamde minimaregelingen. De gemeente zorgt ervoor dat inwoners weten waar ze recht op hebben en dat het aanvragen van financiële ondersteuning gemakkelijk is. Samen met maatschappelijke organisaties, scholen en verenigingen communiceert de gemeente actief over financiële ondersteuning.

De bijstandsuitkering is een recht. Zonder verplichte tegenprestaties. De gemeente gaat bij het verlenen van de bijstand uit van maatwerk en vertrouwen. En bijverdienen in de bijstand wordt makkelijker. Haarlem sluit aan bij experimenten om de bijstand soepel toe te passen. Ook zijn wij coulant met de kostendelersnorm (een lagere uitkering naarmate je met meer mensen samenwoont), zeker bij mantelzorgers. De Sociale Dienst houdt rekening met de situatie van dak- en thuislozen, (zwerf)jongeren en statushouders. Als iemand in het kader van de Participatiewet productieve arbeid verricht, vult de gemeente de uitkering aan tot het niveau van het wettelijk minimumloon.

De gemeente helpt mensen direct bij financiële tegenslagen en olopemde schulden. We zetten in op het voorkomen van schulden. Waar er problematische schulden zijn, gaan we ze saneren. En zijn de schulden eenmaal weggewerkt, dan blijft er begeleiding. Als schulden samengaan met sociale of psychische problemen, dan komt er professionele hulp aan te pas.

‘In het coalitieprogramma reserveren wij voldoende budget voor een fatsoenlijk sociaal beleid.’

Iedere Haarlemmer moet maximale kansen hebben op betaald werk. De gemeente helpt werkzoekenden die geen baan vinden met werk in buurten, onderwijs, zorg, welzijn, sport of de openbare ruimte. Dat gebeurt tegen normale betaling en arbeidsvoorwaarden. Het aangeboden werk sluit zoveel mogelijk aan bij wat de werkzoekende wil en kan.

Uitgangspunt is dat mensen niet vermalen worden in de bureaucratie van uitkeringsinstanties (UWV, gemeente), werkgevers, arbdiensten, vakbonden etc. Het belang van het individu (financieel, ontwikkeling, participatie) moet voorop staan. Voor wie minder kans heeft op een baan moet de gemeente zich extra inspannen.

Jongeren, en vooral jongeren met een migratie-achtergrond, komen moeilijk aan een baan. Voor de gemeente moet de bestrijding van werkloosheid onder jongeren topprioriteit zijn. De gemeente voert samen met bedrijven, instellingen en scholen actief beleid om jongeren aan werk te helpen.

Er komt weer een jongerenloket: één toegang voor jongeren (16 – 27 jaar) die vragen hebben over leren en werken. In dit laagdrempelige jongerenloket werken RMC, Werkplein, onderwijsinstellingen en jongerenhulpverlening samen om een integraal plan te maken met de jongere.

Sociale ondernemers die mensen met een beperking in dienst nemen, verdienen alle ondersteuning van de gemeente. Dat kan door regels te versoepelen of vervoer te regelen. En uiteraard geeft de gemeente zelf het goede voorbeeld met voldoende plekken voor beschut werk.

WAT MOET ER GEBEUREN?

1. Bijstand is een recht. In Haarlem vragen we geen tegenprestaties.
2. Haarlem gaat coulant om met de kostendelersnorm.
3. Er komt een proef met een basisinkomen: bijstand met de mogelijkheid tot bijverdienen. Haarlem sluit aan bij het landelijke experiment met de bijstandsregels.
4. Er komt meer gesubsidieerd werk. De Gemeente neemt hierin het voortouw en draagt dit ook uit.
5. Werkzoekenden kunnen een leerwerktraject doorlopen met behoud van uitkering.
6. De gemeente maakt afspraken met werkgevers en onderwijsinstellingen over leerwerktrajecten en over het in dienst nemen van werkzoekenden na een leerwerktraject.
7. Voor iedereen met een arbeidsbeperking is er sociaal of beschermt werk.
8. Sociaal werk wordt georganiseerd in één keten. We stimuleren en ondersteunen werkgevers die mensen met een beperking in vaste dienst nemen.
9. De gemeente zet in op het bestrijden van jeugdwerkloosheid.
10. We saneren problematische schulden zo snel mogelijk en we investeren meer in het signaleren ervan.
11. Er is een proef waarbij de gemeente de schulden van jongeren overneemt en na 3 jaar kwijtscheldt. Wij willen de proef omzetten in beleid. Verder willen wij dat scholen aandacht besteden aan omgaan met geld.
12. Minimaregelingen worden beter toegankelijk en belanden zoveel mogelijk bij Haarlemmers met een minimuminkomen. De drempel voor het recht op minimaregelingen gaat omlaag. De inkomensgrens gaat van 115% naar 130% van de bijstandsnorm.

- Minimaregelingen: speciale regelingen (kortingen, toeslagen, etc.) voor gezinnen, jongeren, chronisch zieken en gehandicapten die rond moeten komen van een minimuminkomen. Ook is er een Gemeentelijke zorgpolis.
- Tegenprestaties: mensen in de bijstand kunnen door de gemeente verplicht worden nuttige activiteiten te doen. Doe ze het niet dan krijgen ze minder bijstand. De gemeente bepaalt of en hoe dit gebeurt.
- Kostendelersnorm: wie samenwoont met volwassenen, krijgt een lagere bijstandsuitkering. Hoe meer volwassenen in één huis wonen, hoe lager de uitkering.
- Mantelzorgers: de (langdurige) zorg voor chronisch zieken, gehandicapten en hulpbehoevenden door familie, vrienden, kennissen of buren op basis van een persoonlijke band. Het gaat het om onbetaalde zorg. In Nederland zijn er 3,6 miljoen mensen die voor een ander zorgen.
- Statushouders: asielzoekers die als vluchteling worden erkend, krijgen de vluchtelingenstatus en worden statushouders genoemd. Statushouders hebben een verblijfsvergunning en mogen een opleiding volgen en werken in Nederland. Het Rijk bepaalt elk jaar hoeveel statushouders een gemeente moet huisvesten. Haarlem moest in 2017 ruim 200 statushouders woonruimte aanbieden.
- Participatiewet: wet voor o.a. de bijstand en mensen met afstand tot de arbeidsmarkt wegens een beperking of arbeidsongeschiktheid. De gemeente is verantwoordelijk voor de bijstand en voor het ondersteunen bij arbeidsinschakeling. Onderdeel van de wet is dat bijstandontvangers verplicht zijn onbeloonde maatschap-pelijk nuttige werkzaamheden te verrichten. Het is aan de gemeenteraad de regels hiervoor op te stellen.
- Beschut werk: een werkplaats voor mensen met een arbeidshandicap die niet terechtkunnen in een regulier bedrijf, bijvoorbeeld vanwege persoonlijke gebeurtenissen en problemen, mentale en fysieke beperkingen, gezondheidsproblemen of korte scholing.
- Leerwerktraject: een vorm van voortgezet onderwijs en een volwaardige leerroute binnen het beroeps-onderwijs (BB, vmbo) dat de leerling de mogelijkheid geeft het diploma te behalen via een passende leerroute met meer praktijk en minder theorie.
- Basisinkomen: een inkomen van de overheid aan elke burger, ongeacht overige inkomsten of vermogen. Tegenwoordig gaat het vaak om een bijstandsuitkering waarbij de gemeente geen voorwaarden stelt: een onvoorwaardelijke uitkering. Ook is er een initiatief om mensen van boven de 55 een basisinkomen te geven.

5. WONEN IN EEN ONGEDEELDE STAD

Er is woningnood in Haarlem. En de verschillen per wijk worden groter. Ons ideaal van de ongedeelde stad – waar arm en rijk, lager en hoger opgeleid, jong en oud – samenwonen, staat onder druk. Het is de taak van de gemeente om te zorgen voor voldoende woningen waar iedereen zich thuis voelt. Nieuwe woningen zijn overal welkom, behalve in het groen.

De komende jaren bouwen we 10.000 nieuwe woningen in Haarlem. Bouwen voor de toekomst betekent duurzaam en circulair bouwen met duidelijke criteria voor gebruik en hergebruik van materialen. De nieuwe woningen zijn energieneutraal, zonder gasaansluiting. En in het ontwerp en bij de bouw houden we rekening met planten en dieren om biodiversiteit te bevorderen.

Wij willen dat er in alle wijken een evenwichtige mix is van woningen voor alle lagen van de bevolking. Corporaties verkopen (of liberaliseren) daarom geen woningen in wijken waar het aandeel sociale huur lager is dan 30%. Voor elke woning die uit de sociale huurvoorraad verdwijnt, komt een sociale woning in een wijk die al onder de 30%-grens zit.

Er komen huurwoningen voor specifieke groepen die geen woning kunnen vinden, zoals kwetsbare mensen en statushouders. Ook zorgt de gemeente met de corporaties voor tijdelijke woningen voor mensen die veilige woonruimte zoeken vanwege huisuitzetting, huishoudelijk geweld of na een periode van maatschappelijke opvang.

Als de huidige woningcorporaties niet kunnen voldoen aan de woonbehoefte, start de gemeente zelf een woningbedrijf dat zorgt voor betaalbare woningen voor kwetsbare groepen, (oud) studenten, statushouders, lage inkomens en middeninkomens.

WAT MOET ER GEBEUREN?

1. De komende 15 jaar komen er 10.000 energieneutrale woningen bij.
2. Waar woon- en werkfuncties elkaar niet in de weg zitten, wordt woningbouw aan de randen van de Waarderpolder mogelijk.
3. Er wordt niet in de groene zoom gebouwd.
4. Er komt gemeentelijk beleid voor hoogbouw en verdichting.
5. We gaan door met het project 'Wonen boven winkels' voor meer appartementen in de binnenstad.
6. De panden van de gemeente die te koop staan worden opnieuw beoordeeld op een maatschappelijke functie of woonbestemming.
7. Zakelijke panden die langer dan 1 jaar leegstaan, worden beboet met een leegstandsheffing, krijgen een andere bestemming of worden vrijgegeven voor creatieve activiteiten.
8. Er komt een stop op de verkoop van sociale huurwoningen aan de westkant van de stad.
9. Bij nieuwbouw wordt de verhouding tussen sociale huur, middeldure huur/-koop en duurdere huur/koop 40-40-20.
10. De woningbouwcorporaties zorgen voor meer sociale huurwoningen in het laagste segment.

11. Minimaal 30% van de Haarlemse woningvoorraad bestaat uit sociale huurwoningen.
12. Er komt (onderzoek naar) een gemeentelijke of regionale woningcoöperatie voor betaalbare woningen voor kwetsbare groepen en lage en middeninkomens.
13. Er komen meer gemengde woonvormen (bijvoorbeeld een combinatie van zorgwoningen en startersappartementen) om eenzaamheid tegen te gaan en ontmoetingen te bevorderen.
14. Nieuwe woningen worden circulair en biobased gebouwd en zijn energieneutraal.
15. Haarlemmers met een beperking krijgen gemakkelijker de benodigde woningaanpassingen.
16. De gemeente stimuleert en ondersteunt huurders en eigenaren met het verduurzamen van hun woningen.
17. De bestaande woningen worden uiterlijk in 2030 klimaatneutraal.
18. Er komt een onderzoeksfonds om creatieve en duurzame oplossingen te zoeken voor isolatie van oudere bestaande woningen.
19. Samen met de woningbouwcorporaties en huurders maken we de komende vier jaar 4.000 woningen energieneutraal.
20. Er komt een grootscheepse isolatiecampagne om het directe energieverbruik omlaag te brengen.
21. De gemeente onderzoekt een koppeling tussen de OZB en het energielabel van een woning. Doel is om woningeigenaren met een hoog energielabel te belonen (met een lagere OZB).
22. De gemeente houdt een onafhankelijke stadsbouwmeester als kritische noot en adviseur.
23. De gemeente gaat speculatie met en beleggen in woningen tegen. Te denken valt aan: 1) een overwinstregeling (de bewoner moet bij verkoop van de nieuwe woning een jaarlijks afnemend percentage van de winst afstaan aan de gemeente), 2) een zelfbewoningsplicht (de koper moet de woning minimaal 5 jaar zelf bewonen op straffe van een boete), 3) een woonvergunningensysteem voor woningen tot €500.000.

- Ongedeelde stad: GroenLinks koestert het ideaal van een stad waarvan de wijken zoveel mogelijk gemengd moeten zijn naar achtergronden van de bewoners. Dit ideaal staat onder druk. In sommige wijken zet de middenklasse de toon en in andere wijken is er een concentratie van minima, armoede, werkloosheid en sociale huur. Wij willen vooral door huisvesting dat er meer goedkopere sociale huurwoningen komen dat die beter over de stad worden verdeeld.
- Circulair bouwen: bouwen met zo min mogelijk nieuwe grondstoffen door hergebruik van bouwmaterialen van als grondstof voor nieuwe gebouwen. Vaak wordt nu nog bij nieuwbouw grondstoffen gedolven, verwerkt tot producten en aan het einde van de levensduur vernietigd. Bij circulaire bouwen is sprake van een kringloopprincipe.
- Biodiversiteit: de verscheidenheid aan levensvormen binnen een ecosysteem. Hoe gezonder de biodiversiteit, hoe meer verschillende bloemen, planten, insecten en dieren die vaak van elkaar afhankelijk zijn.
- Circulair: volgens het principe van de kringloopeconomie, een systeem waarin geen eindige grondstofvoorraden worden uitgeput en waarin reststoffen volledig opnieuw worden ingezet in het systeem.
- Biobased: (bouw)materiaal van biologische oorsprong dat opnieuw gebruikt kan worden. De materialen kunnen binnen de levensduur van het product waarin ze gebruikt worden weer terug groeien. Zo vormen ze een onuitputtelijke bron van materiaal in tegenstelling tot fossiele grondstoffen.
- Stadsbouwmeester: Haarlem kent een stadsbouwmeester die tijdelijk wordt aangesteld door het College van B&W en adviseert bij vraagstukken rond stedelijke ontwikkeling en ruimtelijke kwaliteit.

6. HAARLEM IN BALANS

Haarlem is een prachtige stad en trekt van heinde en ver bezoekers aan. Dat is goed voor onze economie, kunst en cultuur en de gemeentekas. Maar de laatste jaren zien we ook een schaduwkant van het toerisme: overlast voor de bewoners en onwenselijke verhuur van woningen. De stad is de woon- en leefplaats van de Haarlemmers. De toeristen zijn te gast.

Ondernemers zijn onmisbaar voor de stad. Ze zorgen voor werk, stages en innovatie. Wij zien graag dat Haarlem zich meer profileert als vestigingsstad voor ondernemers die zich richten op de economie van morgen. Ondernemers die hun bedrijfsvoering sociaal, schoon, duurzaam, circulair en energiearm inrichten. Of die begaan zijn met mensen met een beperking. Of creatief zijn. Of innovatief. Voor een goed ondernemersklimaat met duurzame werkgelegenheid is samenwerking tussen de gemeenten in de regio nodig. Zo benutten we de sterke kanten van elkaar en voorkomen we rommelige bedrijfsterreinen en leegstand.

Leegstand en verloedering gaan we tegen. Leegstaande gebouwen worden gebruikt of geschikt gemaakt voor tijdelijke invulling door zzp'ers of andere pop-up-mogelijkheden. De gemeente houdt leegstand bij en zoekt met de eigenaren naar een passende oplossing. De gemeente stimuleert actief en faciliteert dat leegstaande kantoren worden verbouwd tot woningen.

De afgelopen jaren vertrokken veel winkels waardoor lege panden het straatbeeld ontsierden. Dat is rampzalig voor het aanzien van Haarlem als winkelstad. Haarlem dient vooruit te kijken om ook in de toekomst een aantrekkelijke winkelstad te blijven. Dit vraagt om creatieve oplossingen. Wij zien graag een platform ontstaan waarbinnen uitwisselingen plaatsvinden. Bijvoorbeeld met mengvormen van horeca, detailhandel en dienstverlening. Of samenwerking tussen kunst, cultuur en horeca.

Werken kan op allerlei manieren. De norm daarbij is een vaste baan, flexwerk is de uitzondering. En je bent zzp'er als je daar bewust voor kiest. We zijn tegen bedrijven die werken met slechte arbeidscontracten of met schijnzelfstandigen omdat de werknemers geen zekerheid of bescherming hebben en alle risico's dragen. Wij willen dat de gemeente alleen opdrachten geeft aan bedrijven die werken met reguliere arbeidscontracten. Waar mogelijk pakt de gemeente het werk zelf weer op, bijvoorbeeld in de schoonmaak en beveiliging van de gebouwen.

Duurzaam ondernemen

Veel ondernemers zijn al bezig met duurzame oplossingen. Zo betaalden bedrijven mee aan de bouw van de Figee fiets- en voetgangersbrug om de Waarderpolder beter te ontsluiten. Ook MAAK Haarlem is een voorbeeld van innovatie en hoe lokale ambachten, 3D-printen en hergebruik van materialen kunnen inspireren. De gemeente stimuleert het pionieren met circulaire oplossingen en sluit een duurzaam akkoord met ondernemers en winkeliers.

WAT MOET ER GEBEUREN?

1. Er komt een nieuwe hotelvisie met een maximaal aantal hotelkamers en grenzen aan 'Airbnb'-verhuur. Particuliere kamer- of woningverhuur kan maximaal 30 dagen per jaar.
2. Versterking van de Haarlemse economie richt zich op groene en duurzame bedrijvigheid.
3. Halt aan de vercommercialisering van de openbare ruimte. We willen geen buitenreclame in woonwijken en een verbod op buitenreclame voor schadelijke producten zoals vlees.
4. Braakliggende terreinen worden zoveel mogelijk (tijdelijk) in gebruik genomen, bijvoorbeeld met groen, doe-tuinen, speelplekken of tiny houses.
5. Er komen geen grootschalige outletcentra en megarestaurants in Haarlem.
6. Er komen ruimere openingstijden op zondag van 12.00-18.00 uur naar 11.00-20.00 uur voor supermarkten en detailhandel; we willen de koopavond op donderdag niet promoten.
7. Er komt een nachtwinkel in Haarlem.
8. De stad zorgt voor voldoende betaalbare ruimte voor grondstoffendepots, decentrale riolering en gescheiden inzameling van afval. We maken ook ruimte voor kleinschalige bedrijvigheid die deze grondstoffen opnieuw waarde geeft.
9. Haarlem helpt ondernemers met het verduurzamen van hun bedrijfsvoering en handhaaft streng op de Wet Milieubeheer.

- *Indoor farming: het telen van gewassen in een gecontroleerde ruimte in en/of op (leegstaande) gebouwen in de stad. Door deze manier van produceren krijgen oude gebouwen nieuw leven en zijn consumenten ook verzekerd van het laagste aantal 'food miles'.*
- *Airbnb-verhuur: woningeigenaren en huurders verhuren (een deel van) hun woning via platforms als Airbnb. Zo verdienen ze wat bij. Maar het kan ook tot overlast voor de directe omgeving leiden. Om dat tegen te gaan, willen wij dat de verhuur niet langer mag zijn dan 30 dagen per jaar.*
- *Tiny houses: volledig uitgeruste woningen van maximaal 28 m2 die duurzaam en zelfvoorzienend zijn gebouwd. Wonen in een tiny house verkleint de ecologische voetafdruk, door het kleine woonoppervlak en doordat er minder energie wordt verbruikt. In Schalkwijk staan nu 10 van deze huisjes op een braakliggend terrein aan de Zwemmerslaan. Haarlem heeft 10 Tiny houses voor eenpersoonshuishoudens. De tiny houses hebben zonnepanelen, twee windmolens en waterzuiverende buitenwanden voor hergebruik van het water.*

7. BETERE ZORG EN GELIJKE KANSEN OP GEZONDHEID

Gezondheid is ons grootste goed. Je wilt gezond zijn en je gezond voelen. De gemeente is steeds belangrijker geworden voor de zorg en kan het mogelijk maken dat mensen zo lang mogelijk in hun eigen buurt kunnen blijven wonen. Ook kan de gemeente sporten en bewegen stimuleren en sociale samenhang in wijken versterken.

Helaas zijn er grote verschillen in gezondheid. Lager opgeleiden krijgen veel eerder te maken met gezondheidsklachten dan hoger opgeleiden. Zij zijn vaker eenzaam en vaker ziek. Als dat te maken heeft met ongelijke kansen, dan is dat een groot onrecht. Het aanpakken van ongelijkheid in gezondheid is voor ons dan ook belangrijk.

Voor veel mensen zijn de eisen van de overheid te hoog. Of zijn de regels en procedures te ingewikkeld. Zij komen daardoor onnodig in de problemen. De gemeente moet sociale voorzieningen toegankelijk maken voor iedereen. En daarover goed communiceren.

De meeste mensen kunnen zich uitstekend zelf redden. En als het niet meer gaat, zijn vaak familie, vrienden of buren bereid hen te helpen. Dit uitgangspunt ('zelfredzaamheid' of 'samenredzaamheid') kan alleen als de gemeente investeert in het zelfstandig functioneren van inwoners. Dat betekent dat de gemeente:

- zorgt voor ontmoetingsplekken
- vrijwilligers en mantelzorgers ondersteunt
- samen met de inwoners oplossingen zoekt voor hun problemen
- professionele hulp biedt die uitgaat van de vraag van inwoners
- voldoende maatschappelijke voorzieningen in de wijk aanbiedt

Als de eigen omgeving niet de benodigde zorg kan leveren, moeten professionele zorgverleners klaarstaan. Wie zorg nodig heeft, bepaalt zoveel mogelijk zelf welke hulp er nodig is, wanneer, op welke manier en door wie. Zodra iemand om hulp vraagt, betrekken gemeente en professionele zorgverleners vanaf het begin de familie en/of vrienden erbij. Hun kennis en commitment is belangrijk bij het bepalen van vervolgstappen.

'In het coalitieprogramma reserveren wij voldoende budget voor zorg op maat.'

Mantelzorgers en vrijwilligers kunnen de zorg beter maken. Maar alleen als hun positie sterker wordt en zij een beroep kunnen doen op hulp en advies van professionele zorgverleners en op scholing. Zij moeten ook 'vrij' kunnen nemen van hun zorgtaken zodat ze op adem kunnen komen.

Wij willen dat de gemeente inzet op preventie en op een goede begeleiding naar zorg. Concreet:

- thuiszorg en andere zorgverleners mogen problemen signaleren en bespreken
- huisartsen verwijzen door naar een welzijnscoach en/of naar welzijnsorganisaties
- er zijn preventieprogramma's in de vorm van sport en voeding op scholen

De overheid wil dat burgers meedoen. Volgens ons kan dat alleen door de sociale samenhang in de wijk te vergroten. Als mensen in de buurt elkaar kennen en iets voor elkaar willen doen. Daarom willen we in elke wijk een gebouw waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten. Dat kan een wijkcentrum, buurthuis of een school zijn.

Eenzaamheid en sociaal isolement is een maatschappelijk probleem dat voortdurende aandacht verdient. Ook na het Jaar van de Ontmoeting in 2017 zijn er stappen nodig om, samen met de stad, eenzaamheid te bestrijden. De gemeente gaat hier met de bewoners, woningbouwverenigingen en particuliere ontwikkelaars mee aan de slag.

WAT MOET ER GEBEUREN?

1. We investeren in preventie en welzijnsactiviteiten in de zorg om ongelijkheid in gezondheid tegen te gaan.
2. Het vergroten van gezondheidsvaardigheden en aandacht voor taal en laaggeletterdheid worden, samen met de aanpak tegen eenzaamheid, een speerpunt van het welzijnsbeleid.
3. Jongeren moeten snel de juiste zorg krijgen en hulp wordt om de jongere en zijn omgeving heen georganiseerd door één regiehouder.
4. We geven mensen met een beperking ruime ondersteuning en faciliteiten.
5. We gaan aan de slag met het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking: gemeentelijke gebouwen, voorzieningen en informatie worden toegankelijker via een plan van aanpak met doelen en deadlines. Hiervoor komt een blijvend gevuld toegankelijkheidsfonds.
6. We schaffen de eigen bijdragen voor woon- en vervoersvoorzieningen af en we verlagen de eigen bijdragen voor de huishoudelijke hulp.
7. Bij thuiszorg staat kwaliteit van dienstverlening centraal, niet de prijs. Daarom zijn het zorgverleners – en geen schoonmakers – die de thuiszorg leveren.
8. Mantelzorgers worden betrokken bij de zorgvraag en ze krijgen betere ondersteuning zodat ze niet overbelast raken.
9. Terugkeer mantelzorgcompliment, een blijk van waardering in de vorm van een klein geldbedrag.
10. We komen met een zorgverzekering voor alle Haarlemmers zonder eigen risico.
11. De financiële tegemoetkoming van chronisch zieken en gehandicapten wordt uitgebreid.
12. De persoonlijke situatie van de cliënt en de mogelijkheden van het sociale netwerk moeten altijd het uitgangspunt zijn in het toekennen van zorg of hulp
13. Continuïteit van zorg en goede signalering zijn belangrijk voor goede zorg. De gemeente gaat concurrentie tussen zorgaanbieders tegen en zet in op samenwerking tussen alle partijen.
14. De sociale wijkteams moeten kwalitatief en kwantitatief in staat zijn problemen vroeg te signaleren en adequaat aan te pakken. Er komt een jaarlijkse onafhankelijke toetsing van de sociale wijkteams: doen ze wat ze moeten doen, en hoe kunnen we het verbeteren?
15. Bij gezinnen met meerdere problemen hanteren wij het principe 'één gezin, één plan, één regisseur'. Dat voorkomt onduidelijkheid bij het gezin en de hulpverleners.
16. We steunen het streven van de Participatieraad naar een diverse samenstelling zodat de raad de Haarlemse bevolking goed vertegenwoordigt. Wij ondersteunen ook ontwikkelingen (zoals een jeugdplatform) voor andere directe vormen van medezeggenschap.
17. Er komt meer aandacht voor culturele verschillen van jongeren en voor jongeren met een licht verstandelijke beperking in de jeugdhulp.

18. De jeugdhulp moet beter, toegankelijker en bereikbaarder worden. Wachtlijsten zijn onacceptabel. Wij willen – samen met de regiogemeenten – de knelpunten in de regio inventariseren en wegwerken.
  19. Het persoonsgebonden budget (pgb) wordt minder bureaucratisch.
  20. Scholen doen mee aan programma's over gezond gewicht en doen aan sport. Alle leerlingen kunnen gratis kennismaken met de sportverenigingen. Het project Jongeren op Gezond Gewicht komt in alle wijken.
  21. Overal in Haarlem kan je sporten en er komt gezonder voedsel in sportkantines.
  22. Er komt een inventarisatie van alle sportaccommodaties, inclusief gymzalen en zwembaden, en een meerjarenplan om de kwaliteit te garanderen.
  23. De gemeente maakt een plan om natuurlijk gras op sportvelden te behouden en komt met een milieuvriendelijk alternatief voor rubbergranulaat.
  24. Budgetten in het sociaal domein worden samengevoegd om integraal te kunnen werken. In het bestuur werken de portefeuilles jeugd, zorg, participatie en wonen meer samen.
- Sociale wijkteams: sinds 2013 zijn er 8 sociale wijkteams die Haarlemmers informeren en adviseren bij persoonlijke vraagstukken over werk, inkomen, wonen, welzijn en/of zorg. Ook kunnen ze helpen bij schulden of het vinden van werk. De ervaringen zijn positief, maar het kan allemaal veel beter.
  - Participatieraad: een adviesraad die de gemeenteraad en het college adviseert over zaken die betrekking hebben op de zelfredzaamheid en sociaal-culturele participatie in Haarlem, op drie hoofddomeinen: 1. zorg, wonen en welzijn, 2. werk en inkomen, 3. diversiteit en multiculturele samenleving. De Participatieraad bestaat uit 15 Haarlemse burgers en een onafhankelijke voorzitter.
  - Persoonsgebonden budget (pgb): een budget dat chronisch zieken en mensen met een beperking of handicap naar eigen inzien kunnen besteden aan de benodigde zorg. De patiënt of cliënt kiest zelf de zorgverlener(s) en begeleider(s). Personen die een pgb ontvangen, kopen dus hun eigen zorg in. Voor een pgb is een indicatie nodig.
  - Project Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG): een campagne om jongeren op gezond gewicht te krijgen en te houden. In Haarlem is SportSupport de regisseur van de campagne. JOGG richt zich op: 1. DrinkWater, 2. Bewegen en 3. Groente.

8. EEN PLEK VOOR WIE HET NIET REDT

Zelfredzaamheid is het toverwoord van veel beleidsmakers. Maar er zijn veel Haarlemmers die het niet zelf redden. Dat geldt ook voor daklozen, zwerfjongeren en mensen met een psychische stoornis. Zij hebben recht op opvang, dagbesteding, zorg en schuldhulpverlening.

Dakloze verslaafden met sociale en/of geestelijke problemen kunnen overlast veroorzaken. Dat moet aangepakt worden. Maar voorop staat de zorg.

Haarlem zorgt voor voldoende tijdelijke huisvesting. Bijvoorbeeld een sociaal pension of opvanghuis voor vrouwen. Of een woonvorm voor mensen die in een onacceptabele woonsituatie leven of dakloos dreigen te raken.

'In het coalitieprogramma reserveren wij voldoende budget voor opvang en begeleiding.'

Zwerfjongeren laten we niet aan hun lot over. De gemeente zorgt voor huisvesting en helpt hen bij het vinden van werk. Jongeren die zich hebben laten uitschrijven uit de Gemeentelijke Basisregistratie – en dus geen bijstand, scholing of zorg hebben – moeten zo snel mogelijk geholpen worden, te beginnen met een postbusadres zodat ze verder kunnen.

WAT MOET ER GEBEUREN?

1. De Haarlemse nachtopvang is toegankelijk voor iedereen die anders op straat slaapt, ongeacht afkomst of papieren.
2. Iedereen die dakloos is krijgt passende hulp en er is altijd opvang voor dakloze gezinnen.
3. We investeren in onafhankelijke ondersteuning van dak- en thuislozen en ongedocumenteerden.
4. De opvang en ondersteuning na huiselijk geweld wordt beter, vooral ook voor de kinderen in de opvang. De eigen bijdrage voor de huur mag geen drempel zijn om veilig onderdak te krijgen.
5. Opvang voor ongedocumenteerden is een 24-uursvoorziening met bed, bad en brood of leefgeld voor mensen met een eigen netwerk.

- *Ongedocumenteerden: mensen zonder een geldige verblijfsvergunning. Onder hen zijn vreemdelingen met een verlopen vergunning, uitgeprocedeerde asielzoekers, buitenlandse vrouwen met kinderen, slachtoffers van mensenhandel en statelozen die niet terug kunnen naar hun geboorteland. Ongedocumenteerden zijn uitgesloten van sociale voorzieningen en zijn voor hulp aangewezen op kerkelijke organisaties en vrijwilligersgroepen. Illegale vreemdelingen hebben wel recht op 'medisch noodzakelijke' zorg. Illegaal verblijvende kinderen hebben recht op onderwijs. Ongedocumenteerden hebben recht op 'bed bad brood'. Verblijf zonder geldige documenten is niet strafbaar, maar wie illegaal wordt aangetroffen kan wel in vreemdelingendetentie worden gezet. Dit is de opmaat voor uitzetting.*

9. VOOR IEDEREEN GOED ONDERWIJS

Onderwijs is de basis voor persoonlijke groei en een zelfstandig leven in de samenleving. En voor velen is onderwijs een middel om achterstanden en ongelijkheid weg te nemen. Daarom heeft iedereen recht op goed onderwijs, ongeacht je achtergrond.

Wij gunnen iedere Haarlemmer de allerbeste start. En dat betekent goed onderwijs in een stimulerende en gezonde omgeving. Onderwijs dat talenten laat ontwikkelen. Onderwijs dat een afspiegeling vormt van de samenleving waar leerlingen met uiteenlopende achtergronden samen naar school gaan. Ongedeelde scholen dus. Daarom maakt de gemeente met het onderwijs afspraken over het stimuleren van een gemengde samenstelling van de leerlingen. Ook zorgt de gemeente samen met de scholen voor goede voorlichting over de schoolkeuze.

Goed onderwijs staat voorop, maar wij zien graag ook andere activiteiten op school, zoals kinderopvang, sport, cultuur, welzijn en natuurbeleving. Een school kan perfect dienen als ontmoetingsplek voor bewoners en maatschappelijk werk. Dus een school met voorschoolse voorzieningen, basisonderwijs en buitenschoolse opvang.

Een goede school is een gezonde en veilige omgeving. Dus met gezonde maaltijden, zonder snoep- en frisdrankautomaten, met aandacht voor overgewicht en gezondheid en met lessen tegen discriminatie, racisme en pesten. Scholen hebben ook voldoende speelplekken, eventueel met een (trap)veldje en hangplek voor 'oudere jongeren'.

'In het coalitieprogramma reserveren wij voldoende budget voor goed onderwijs in een gezonde omgeving.'

Scholen krijgen budget om bijlessen aan te bieden. Ook moeten leerlingen met een achterstand de mogelijkheid hebben die achterstand in te halen, bijvoorbeeld via een weekend- of zomerschool. Huiswerkbegeleiding moet toegankelijk zijn voor elke leerling.

Haarlem zet alles op alles om taalachterstand zo vroeg mogelijk weg te werken. Voor alle kinderen vanaf twee jaar is er de mogelijkheid om voor 2 dagdelen van een voorschoolse voorziening gebruik te maken. Voor de VVE-kinderen is er een passend aanbod samen met niet-doelgroep kinderen. Integrale voorzieningen voor niet VVE-doelgroep kinderen en VVE-doelgroepkinderen hebben de voorkeur. Leerlingen die onvoldoende Nederlands beheersen, komen tijdelijk in een schakelklas zodat ze later beter kunnen doorstromen in het onderwijs. Voor volwassenen zijn er mogelijkheden om taalachterstanden weg te werken en door te stromen naar vervolgonderwijs of de arbeidsmarkt.

Wij willen dat jongeren hun opleiding afmaken. Leerplichtige jongeren gaan naar school of volgen een leerwerktraject. Bij schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten onderzoeken we altijd de oorzaken.

Beroepsonderwijs in de Waarderpolder

GroenLinks steunt plannen voor innovatief beroepsonderwijs in de Waarderpolder: een mbo-hbo-opleiding ingevuld door het bedrijfsleven, ROC-Nova en Inholland. De opleiding richt zich vooral op duurzame, biobased en circulaire clean-technologieën in combinatie met ambachten, innovatie, robotica, ict, open & big data, digitalisering, codering en programmering en 3D-printing. De gemeente bevordert de voortgang en onderzoekt de haalbaarheid en een geschikte locatie.

WAT MOET ER GEBEUREN?

1. Haarlem zet alles op alles om taalachterstanden op een zo vroeg mogelijke leeftijd weg te nemen.
2. Basisscholen worden 'alles-in-één-scholen' met regulier onderwijs, de voorschool, kinderopvang en naschoolse activiteiten op één plek.
3. Er komt een school voor havo en vwo in Schalkwijk in een wijkgebouw met diverse functies, zoals cultuur, bibliotheek, internetruimte, sportaccommodatie. Het gebouw is ook 's avonds.
4. De gemeente inventariseert samen met schoolbesturen en ouderraden onveilige schoolroutes en pakt ze aan.
5. Scholen krijgen groene schoolpleinen, zonnepanelen op het dak en een gezond binnenklimaat.
6. Alle basisscholen geven les over natuur en milieu.
7. Alle scholen doen mee aan een programma voor gezond gewicht.
8. Er komen meer stage- en leerwerkplekken voor ROC-leerlingen, bij de gemeente zelf en bij organisaties die voor of met de gemeente werken. Verder maakt de gemeente afspraken met het beroepsonderwijs en bedrijfsleven over aantallen stages.
9. De gemeente ondersteunt bedrijven en organisaties die stage- en leerplekken aanbieden voor jongeren in met name Haarlem-Noord, Haarlem-Oost en Schalkwijk.

10. VLUCHTELINGEN WELKOM

Haarlem is gastvrij voor wie veiligheid en geborgenheid zoekt. In 2015 ontvingen wij vluchtelingen uit oorlogsgebieden. Haarlemmers lieten zich bij de opvang van hun beste kant zien en organiseerden taallessen, kledinginzamelacties en eettafels. Dat is Haarlem: open en begripvol, behulpzaam en solidair.

Mensen die zich als vluchteling melden, doorlopen een uitgebreide asielprocedure. Wij vinden het belangrijk dat zij vanaf dag één meedoen en inburgeren. Dus Nederlands leren, een opleiding volgen of (als vrijwilliger) werken. De gemeente kan – beter dan het Rijk – vluchtelingen de juiste activiteiten aanbieden. Het is dan ook logisch dat de gemeente de regie neemt en de kwaliteit van inburgering en taalcursussen garandeert. Die inburgering en taalcursussen zijn gratis.

Statushouders (asielzoekers die in Nederland mogen blijven) krijgen zo snel mogelijk huisvesting en begeleiding bij de inburgering. De gemeente helpt hen bij het taalonderwijs, opleidingen en leer-werktrajecten. Daarbij werkt de gemeente samen met burgers en organisaties die contact hebben met asielzoekers en statushouders.

'In het coalitieprogramma reserveren wij voldoende budget voor de opvang, huisvesting en begeleiding van vluchtelingen en statushouders.'

Wie nieuw is in ons land, kent vaak de weg niet naar de gezondheidszorg. Dat kan leiden tot verwaarlozing van (psychische) klachten. De psychische hulp moet afgestemd zijn op de specifieke situaties, bijvoorbeeld op traumaverwerking. Communicatie speelt hierbij een belangrijke rol. Zo nodig is een tolk beschikbaar.

Statushouders zijn wettelijk verplicht een participatieverklaring te tekenen. Daarmee 'onderschrijven' zij 'de kernwaarden van onze samenleving'. GroenLinks vindt deze verklaring overbodig en eenzijdig. Maar als het al moet, dan moet ook de gemeente de participatieverklaring tekenen om aan te geven dat meedoen en inburgeren van twee kanten komt. Ook krijgen statushouders vooraf voorlichting over de participatieverklaring, zodat ze weten wat ze tekenen.

Wil de participatieverklaring meer zijn dan alleen een administratieve handeling, dan moet die een wezenlijk onderdeel zijn van de hele inburgering. Dus naast een ceremoniële ondertekening, en het examen, laten we statushouders kennismaken met de Haarlemse samenleving.

WAT MOET ER GEBEUREN?

1. Vanaf dag één van de asielprocedure is er taalonderwijs en aandacht voor opleidingen, werk of dagbesteding.
2. De gemeente pakt de regie bij het leren van de taal, de inburgering en de weg naar werk.
3. Statushouders kunnen studeren of zich omscholen en hebben in die tijd geen sollicitatieplicht.
4. De participatieverklaring wordt ook door de gemeente getekend.
5. We verwachten meer klimaat- en oorlogsvluchtelingen, óók in Haarlem. We willen dat er altijd een opvanglocatie beschikbaar is, ook voor tijdelijke opvang van uitgewezen asielzoekers.

- *Asielprocedure: een asielzoeker die in Nederland aankomt, moet zich melden. Tijdens de asielprocedure woont de asielzoeker in verschillende opvanglocaties. In de asielprocedure van 4 tot 8 dagen heeft de asielzoeker 2 gehoren met de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) voor het vaststellen van de identiteit, de reisroute en de vluchtreden. Na deze gehoren neemt de IND een beslissing over de asielaanvraag. Een asielzoeker kan een asielvergunning krijgen als hij vluchteling is volgens het Vluchtelingenverdrag van de Verenigde Naties. De eerste 5 jaar kan de asielvergunning van een statushouder worden ingetrokken als de situatie in het land van herkomst verbetert en er geen reden meer is om te vrezen voor vervolging of onmenselijke behandeling bij terugkeer. Na 5 jaar komt de statushouder in aanmerking voor een definitievere asielvergunning. Als de IND de asielaanvraag afwijst, moet de asielzoeker Nederland verlaten. De asielzoeker kan tegen de IND-beslissing in beroep gaan bij de rechtbank en eventueel nog in hoger beroep bij de Raad van State en ten slotte nog naar het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.*
- *Statushouders: asielzoekers die als vluchteling worden erkend, krijgen de vluchtelingenstatus en worden statushouders genoemd. Statushouders hebben een verblijfsvergunning en mogen een opleiding volgen en werken in Nederland. Het Rijk bepaalt elk jaar hoeveel statushouders een gemeente moet huisvesten. Haarlem moest in 2017 ruim 200 statushouders woonruimte aanbieden.*
- *Participatieverklaring: sinds 2017 moeten vluchtelingen in Nederland een 'participatieverklaring' tekenen met daarin de rechten, plichten en fundamentele waarden van de Nederlandse samenleving. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor deze verklaring. Vóór het tekenen van de verklaring zijn vluchtelingen verplicht om minimaal één workshop te volgen over de inhoud ervan*

11. EEN VEILIGE STAD

Veiligheid is een voorwaarde voor vrijheid. Alleen in een veilige omgeving kun je vrij leven, werken en wonen. Haarlem is veilig, maar heeft ook stedelijke problemen. De gemeente moet daar goed op inspelen.

De gemeente zet in op preventie: het voorkomen van overlast en criminaliteit. Daarbij werken de gemeente, de politie, het Openbaar Ministerie en zorg- en welzijnsorganisaties nauw samen in het Veiligheidshuis Kennemerland. Maar preventie werkt niet altijd en niet bij iedereen. Waar mensen de grens overschrijden, verwachten wij dat de gemeente de overtreeders, overlastgevers en criminelen aanpakt. Die aanpak is gericht op ander gedrag, maar ook altijd op een toekomst in de samenleving. Als jongeren de fout ingaan, trekt de gemeente samen op met ouders, scholen en welzijnsinstellingen. En met organisaties die jongeren begeleiden zoals In Balans en Nieuwe Kansen. Ook kan Haarlem leren van de inzet van rolmodellen, zoals gebeurt in Amsterdam.

Haarlem is veilig, maar er zijn wijken waar bewoners zich minder veilig of ronduit onveilig voelen. Zichtbaarheid van politie of handhavers kan dan helpen. En bij overlast of crimineel gedrag moet de gemeente optreden. Als er structureel overlast is, werkt de gemeente samen met de buurt: bewoners, wijkraden, instellingen en bedrijven. De gemeente en politie organiseren in de wijken regelmatig preventiebijeenkomsten en stimuleren bewoners hun woning te beveiligen.

‘In het coalitieprogramma reserveren wij voldoende budget voor veilige wijken.’

De gemeente moet handhaven, maar niet met alle beschikbare middelen. Zo gaat de gemeente pas over op cameratoezicht, preventief fouilleren en samscholingsverboden als niets anders helpt en als aan strenge voorwaarden wordt voldaan. De gemeente respecteert ieders privacy.

GroenLinks wil het Keurmerk Coffeeshops voortzetten. Wel willen wij de illegale inkoop van drugs voorkomen. Dat kan als de overheid drugs gaat kweken en leverancier wordt van de coffeeshops. Wat ons betreft doet Haarlem mee aan de landelijke proef om de ‘achterdeur te legaliseren’.

WAT MOET ER GEBEUREN?

1. De gemeente pakt racisme of discriminatie hard aan en start een campagne om aangiftebereidheid te stimuleren. Er is voldoende geld voor het meldpunt Discriminatie.
2. Sinterklaas is welkom in Haarlem, bij voorkeur met allerlei gekleurde Pieten.
3. We werken structureel samen met zelforganisaties die Haarlemmers met een migratieachtergrond meer willen betrekken bij de samenleving.
4. We werken structureel samen met vrouwenorganisaties om de positie van vrouwen en meisjes te versterken en borgen.
5. Er komen quota als de gemeente de doelen voor een diverser personeelsbestand niet haalt.
6. Er komt een roze akkoord in samenwerking met belangenorganisaties van LHBT+.
7. De gemeente voert een actieplan uit om mensenhandel en illegale prostitutie in Haarlem aan te pakken.

8. Bewoners beslissen mee welke problemen in hun wijk de politie en gemeente moeten oppakken.
9. We voorkomen dat jongeren zich laten verleiden tot overlast en crimineel gedrag o.a. door meer jongerenwerk en door het bieden van toekomstperspectief.
10. De politie vormt een afspiegeling van de Haarlemse bevolking.
11. De politie gebruikt geen privacy-beperkende veiligheidsmaatregelen.
12. Alleen in uiterste noodzaak gaat de gemeente over tot cameratoezicht, gebiedsontzeggingen, samenscholingsverboden of noodverordeningen. Er volgt altijd een toets op effectiviteit en rechtsbescherming.
13. De gemeente behandelt de gegevens van en over Haarlemmers zorgvuldig en vertrouwelijk. Er is controle op de beveiliging van de bewaarde data.
14. We willen drugs op locatie testen en zijn voor de legalisering van xtc en paddo's.
15. We voegen de voorwaarde van ecologische wietteelt toe aan het Keurmerk Coffeeshops en willen legale en gereguleerde inkoop van softdrugs.
16. Naast het handhaven van de leeftijdsgrens voor alcohol en drugs, stelt de gemeente met de belanghebbenden een actieplan op om misbruik van en handel in alcohol en drugs (waaronder lachgas) onder jongeren tegen te gaan. Ook treedt de gemeente actief op tegen bezit van en handel in wapens.

- Keurmerk Coffeeshops: sinds 2015 hebben alle coffeeshops in Haarlem het Keurmerk Coffeeshops. Het keurmerk richt zich op 5 zaken: 1. controle leeftijd, 2. klantenzorg (productsterkte, informatie), 3. overlast, 4. training personeel, 5. hygiëne.
- Roze Akkoord: de gemeente moet zich sterk maken zodat lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgenders (LHBT) zich in onze stad veilig en welkom voelen. Dat kan via een roze akkoord en/of via homo-ambassadeurs die opkomen voor de belangen van LHBT's. In het landelijke Roze Akkoord 2012 stonden 5 speerpunten: 1. een einde aan de weigerambtenaar; 2. afschaffing van de enkele-feitconstructie waarmee openlijk homoseksuele leerlingen en docenten van school kunnen worden gestuurd; 3. verplichte voorlichting over LHBT's op school; 4. verbetering van de juridische positie van lesbische ouders en hun kinderen; 5. eenvoudige erkenning van de genderidentiteit van transgenders.
- LHBT+: oftewel lesbisch, homoseksueel, biseksueel en transgender en de + voor alle andere die zich anders voelen of twijfelen over hun seksuele oriëntatie en/of gender-identiteit.

12. EEN STAD VAN, VOOR EN DOOR HAARLEMMERS

Haarlem werkt aan een ongedeelde stad waarin iedereen mee kan doen, ook als het gaat om veranderingen of besluiten. De gemeente luistert naar de bewoners, bedrijven en belanghebbenden voordat ze besluiten neemt en plannen ontwerpt. Dat gaat vaak goed, dat kan vaak beter. Wij willen een bestuur waarin mensen zoveel mogelijk kunnen meepraten over de te volgen koers.

GroenLinks wil dat algemene voorzieningen toegankelijk, betaalbaar en kwalitatief goed zijn. De gemeente waarborgt het publieke belang en beschermt de rechten van alle Haarlemmers. Kwetsbare mensen krijgen extra aandacht door ze te betrekken en aan te spreken op hun mogelijkheden. De gemeente vormt een schild voor kwetsbare groepen door eerlijk te delen, kansen te bieden, een vangnet te regelen en bestaanszekerheid te garanderen. We willen alles zo dicht mogelijk bij bewoners organiseren en de menselijke maat vooropstellen.

De wijkraden staan dichtbij de bewoners en kunnen dingen voor elkaar krijgen. GroenLinks ziet wijkraden als waardevolle gesprekspartners voor het signaleren van problemen en het agenderen van wensen. Ook kunnen zij een belangrijke rol spelen bij de sociale samenhang, vergroening en/of verduurzaming van hun wijk. De gemeente stimuleert het optimaal functioneren van wijkraden.

De gemeente moedigt Haarlemmers aan om mee te denken over de inrichting van de directe omgeving en de stedelijke samenleving. Dat vraagt meer betrokkenheid, burgerzin en gemeenschapszin. Maar die houding ontstaat alleen als de burgers mee *kunnen* doen en mee *mogen* beslissen. De gemeente creëert een klimaat waarin bewoners het nut inzien om zich actief met hun buurt en de gemeente te bemoeien.

Het betrekken van bewoners bij het gemeentebestuur is niet altijd eenvoudig en vraagt om creatieve oplossingen. We willen meer investeren in burgerinitiatieven en experimenteren met nieuwe vormen van besluitvorming die dicht bij de bewoners staat. Dus per wijk meer vrijheid, ruimte en budget voor de wensen van bewoners.

Buurtrechten bieden kansen voor de wijken. Met dat recht kunnen bewoners bepaalde publieke taken overnemen of bieden op gebouwen of stukjes grond die maatschappelijk belangrijk zijn. Ook willen wij experimenteren met buurtbudgetten voor initiatieven die bijdragen aan een prettige leefomgeving. Burgers bepalen dan zelf hoe hun wijk eruitziet en de gemeente doet eraan mee.

Wij vinden inspraak van jongeren belangrijk en willen dat jongeren zelf advies kunnen uitbrengen over zaken die hen bezighouden en aangaan. Dit ondersteunen we door het jongerenwerk de opdracht te geven een jongerenraad op te richten die gevraagd en ongevraagd advies geeft aan de gemeente en andere organisaties die met jongeren werken. Wij zien graag dat maatschappelijke organisaties, wijkraden, scholen en sportclubs samen met jongeren activiteiten organiseren.

Het belang van Europa voor gemeenten neemt toe. Daarom is het belangrijk dat Haarlem zich meer internationaal oriënteert. Dat kan gaan om Europese regels en subsidies, het uitwisselen van kennis, culturele verrijking of mondiale betrokkenheid. Haarlem wordt Global Goals Gemeente en helpt daarmee bij de aanpak van wereldproblemen. Wij gaan door met de millenniumaanpak, willen extra inspanningen in het kader van de global goals en zorgen ook voor meer aandacht voor Europa. Het voorstel voor nieuwe duurzame global goals doelen moet in beleid worden omgezet vanaf 2018. Zo sluit de gemeente aan bij de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals), ook ter ondersteuning van Haarlemse organisaties die zich inzetten voor verbeteringen elders in de wereld.

We zijn voor ons welzijn en onze ontwikkeling grotendeels afhankelijk van het Rijk, de provincie en de regio. En wij hebben als centrumgemeente een belangrijke functie voor onze buurgemeenten in Zuid-Kennemerland. De gemeente moet daarom een actieve rol spelen in haar relaties met de verschillende bestuursniveaus en daarbij waken dat de positie van Haarlem onverminderd sterk en zelfstandig blijft.

Goed voorbeeld doet goed volgen: initiatieven van onderaf

In Haarlem zijn succesvolle voorbeelden van burgerinitiatieven: Duurzame Energie Ramplaan, het Garenkokerskwartier, Repair Café, Platform Haarlem Groener, Haarlem Noorderlicht, Spaarzaam en Bewonersbedrijf Leidsebuurt. Maar ook de Stadskweektuin, de Dakkas, de Amsterdamsevaart, de Oerkap, ecologische pluktuinen of leefstraten. De mensen achter deze initiatieven hebben een schat aan kennis en ervaring. Wij willen die expertise ontsluiten en centraal online presenteren zodat navolgers gemakkelijker aan de slag kunnen.

Goed voorbeeld doet goed volgen: bestuur en ambtelijk apparaat

Het gemeentebestuur en de ambtelijke organisatie geven zelf het goede voorbeeld:

- de gemeentelijke panden worden zo snel mogelijk energieneutraal.
- er is voldoende kennis en kunde binnen de gemeentelijke organisatie.
- de gemeente besteedt zo min mogelijk uit.
- de gemeente stelt bij aanbestedingen naast de financiële eisen, ook eisen op het gebied van duurzaamheid, goed werkgeverschap, inhoudelijke kennis van zaken en kwaliteit van de dienstverlening, waarbij kwaliteit voor direct financieel gewin gaat.

WAT MOET ER GEBEUREN?

1. Burgerparticipatie gaat op de schop. De gemeente moet niet alleen plannen voor inspraak aan bewoners presenteren, maar vooral plannen maken met bewoners.
2. Haarlem krijgt buurtrechten: als bewoners of bedrijven de uitvoering van een gemeentelijke taak willen overnemen, maakt de gemeente dat mogelijk.
3. De gemeente kondigt plannen voor veranderingen in de openbare ruimte niet alleen per brief of digitaal aan, maar ook ter plekke.
4. Elk gebied krijgt een budget ter ondersteuning van plannen en initiatieven uit de buurt. Ook komt er een maatschappelijk fonds voor initiatieven van bewoners, bewonersorganisaties en sociaal ondernemers.
5. Het wordt makkelijker om subsidie aan te vragen voor bewonersactiviteiten en de verantwoordingsprocedure voor de besteding wordt eenvoudiger.
6. Er komt een jaarlijkse erkenning voor het meest inspirerende sociale of duurzame initiatief.
7. De gemeente ondersteunt bewoners die een leefstraat willen maken en draagt dit landelijk uit.
8. We verkopen geen maatschappelijk vastgoed meer en vragen niet zonder meer een kostendekkende huur voor gebruik van het maatschappelijk vastgoed. Deze plekken

kunnen dienen als ontmoetings- en broedplaatsen voor culturele, sociale en groene initiatieven.

9. Haarlemmers moeten hun bestuur zelf kunnen controleren. Daarom wordt open data de norm bij de gemeente, te beginnen met een toegankelijke begroting.
10. Er komt een register waar iedereen kan zien wie waarvoor subsidie van de gemeente ontvangt.
11. Bij elk project vanaf 1 miljoen euro komt een doorrekening of second opinion en een afweging of het project niet beter door externen geleid kan worden. Tijdens de uitvoering van een groot project informeert de wethouder minstens één keer per jaar de raad over de kosten.
12. De gemeente selecteert partners ook op kwaliteit van het ondernemerschap, kennis van de stad en de (sociale) dynamiek binnen wijken/buurtten én kwaliteit van het werk inclusief de communicatie naar belanghebbenden.
13. De gemeente ondersteunt bewoners bij het opzetten van nieuwe vormen van participatie.
14. De gemeente houdt rekening met laaggeletterdheid en communiceert in begrijpelijk Nederlands.
15. Alle voorstellen aan de gemeenteraad krijgen een participatieparagraaf waarin staat hoe bewoners, bedrijven en organisaties betrokken zijn in de ambtelijke voorbereiding.
16. De paragraaf over participatie in het coalitieakkoord wordt samen met de stad ingevuld.
17. De gemeente geeft het voorbeeld als goed werkgever en zorgt voor een gelijkere verdeling van salarisschalen en dicht de loonkloof tussen mannen en vrouwen. Meeouders krijgen betaald bevallingsverlof. De werkweek wordt 32 uur en er komt een proef met de 6-urige werkdag.
18. Externe inhuur door de gemeente wordt waar mogelijk beperkt en flexwerk wordt beteugeld.
19. Haarlem start pilots met Blockchain om effectiever te werken, de administratieve lasten te verlichten en eenvoudiger en betrouwbaarder te communiceren.
20. Digitalisering staat in dienst van de dienstverlening aan burgers en bedrijven en voor hulpvragen is er iemand beschikbaar.
21. De gemeenteraad moet meer invloed en zeggenschap hebben en controle kunnen uitoefenen op Gemeenschappelijke regelingen (regelingen waarbij externe partijen de taken uitvoeren of waarbij meerdere gemeenten of overheden zijn betrokken).

- Leefstraat: bewoners van een straat maken de straat vrij van verkeer en richten die tijdelijk in als een plek die ze vrij kunnen gebruiken. Zo ontstaat er ruimte voor contact en activiteiten tussen burens en een veilige speelruimte voor kinderen.
- Millenniumgemeente: een gemeente die meedoet met een landelijke VNG-campagne om daarmee de 8 millenniumdoelstellingen (van de Verenigde Naties) te halen. Veel van de deelnemende gemeenten zijn nu Global Gobals-gemeenten.
- Millenniumdoelen: De VN bedachten in het jaar 2000 acht millenniumdoelen die alle landen zouden moeten realiseren, waaronder het doel om het aantal mensen dat in extreme armoede leeft te halveren, doelen over moeder- en kindersterfte. Tijdens de VN-top voor duurzame ontwikkeling in 2012 werd er gesproken over 17 'duurzame ontwikkelingsdoelen' die de millenniumdoelen moeten opvolgen.
- Global Goals for Sustainable Development: deze 17 nieuwe doelen zijn de opvolgers van de millennium-doelen en zijn veel ambitieuzer. Eind 2015 hebben de Verenigde Naties de global goals voor sociaal-economische ontwikkeling en milieu vastgesteld voor de periode 2015-2030. Het Rijk heeft zich aan deze doelen gecommitteerd, maar gemeenten zijn onmisbaar bij de uitvoering. Haarlem heeft actief beleid gevoerd om de Millenniumdoelen te halen. Nu is het tijd ook beleid te voeren om de global goals te halen. En dat is nodig, want Nederland loopt achter bij de vermindering van de uitstoot broeikasgassen, de gelijke beloning van mannen en vrouwen en maatregelen voor natuur en biodiversiteit. Ook is het aantal mensen onder de armoedegrens zelfs gegroeid. GroenLinks zet in om in 2018 met concrete maatregelen te komen in het kader van de Global Goals.
- Open data: de gemeente biedt open datasets aan op het portaal Haarlem Open Data. De overheid verzamelt gegevens (data) om de dagelijkse taken uit te voeren. Veel van deze data is ook nuttig voor burgers en bedrijven. Daarom stelt de gemeente die informatie beschikbaar als 'open data' zodat burgers of bedrijven nieuwe online informatiediensten kunnen ontwikkelen.

13. BROEDPLAATS VAN KUNST EN CULTUUR

Haarlem is een echte kunst- en cultuurstad met beeldbepalende podia en musea en veel kunstinstanties die de stad verlevendigen en verrijken. Kunst en cultuur zijn onmisbaar. Het maakt ons tot wat we zijn, brengt leven in de brouwerij en verbindt en bevraagt ons. Daarom moet iedereen ervan kunnen genieten en eraan kunnen meedoen. Het liefst ook op onverwachte plekken.

GroenLinks vindt alle artistieke en creatieve kunstvormen belangrijk, juist ook die van amateurs. Hun activiteiten zijn essentieel voor het creatieve klimaat in Haarlem en voor de culturele diversiteit en levendigheid. Ze maken bovendien kunst, muziek en theater toegankelijk voor mensen die er anders niet deze wereld zouden betreden.

Kunst op straat en in de wijk zijn belangrijk voor de herkenning en beleving van straten, wijken en pleinen. Een kunstwerk kan vertellen over de geschiedenis van de stad, de kijker verrassen, een locatie verfraaien of vragen oproepen. De gemeente zorgt voor een goede kwaliteit en verscheidenheid van de werken, goed onderhoud, zichtbaarheid en publieke betrokkenheid.

Wij hebben geen eenzijdige visie op kunst en cultuur. We zijn én voor vernieuwing in de creatieve culturele sector én voor spraakmakende eigentijdse kunst én voor kunst die zijn waarde al lang heeft bewezen.

‘In het coalitieprogramma reserveren wij voldoende budget voor een vitaal kunst- en cultuurbeleid.’

Wie de creativiteit en vitaliteit wil bevorderen, creëert een gunstig woon- en werkklimaat voor kunstenaars en culturele makers. De gemeente voert een actief atelier- en broedplaatsenbeleid waardoor jonge kunstenaars en creatieve bedrijfjes zich graag in Haarlem vestigen. Bij leegstand wordt direct overwogen om de ruimte in te richten als atelier, oefenruimte of broedplaats. De gemeente moedigt lokale kunstenaars en artiesten aan om zich te ontwikkelen en te manifesteren.

Het bruisende uitgaansleven trekt veel Haarlemmers en mensen uit de omgeving. Maar het cultuur- en nachtleven kan zo veel beter. Vooral voor jongeren die de bron zijn van creatieve ideeën, concepten en muziek. Zij weten wat er leeft en waar behoefte aan is. De gemeente betreft daarom jongeren meer bij plannen voor o.a. sluitingstijden, festivals, jongerencentra, oefenruimtes en uitgaansgelegenheden.

Haarlem profileert zich steeds meer als popstad. Daarvoor is het nodig dat de gemeente vrij baan biedt aan de popscene en ‘de popstad’ actief ondersteunt en promoot. Dat kan ook met online informatie over mogelijkheden, contactpersonen en regels. En vooral, door naar jongeren te luisteren. Als de gemeente, net als wij, voor Haarlem Popstad kiest, blijft het popcentrum op het Slachthuisterrein in handen van de gemeente.

GroenLinks wil dat de gemeente om de twee of vier jaar een gekozen ‘nachtburgemeester’ installeert: een spin in het web en verbinding tussen bewoners en bestuur. Iemand die de nacht- en cultuurscene van binnenuit kent en contact heeft met de verschillende horecaondernemingen en culturele instanties. Een vraagbaak voor bandjes, jongeren en creatieven. En een adviseur voor de gemeente.

Stadsstrand aan het Spaarne

GroenLinks wil het stadsstrand aan het Spaarne behouden. Daarom koppelen wij de Drijfriemenfabriek aan de huidige functie. Het stadsstrand kan het Scheepmakerskwartier met de noordzijde van de Oudeweg verbinden. Wij willen behoud van het (te restaureren) monument en van het stadsstrand bestemd als mix van horeca en oefenruimtes.

De gemeente ondersteunt de aanleg van een tweede stadsstrand in Schalkwijk langs het Spaarne met, naast de mix van recreatie en horeca, ook leer- en stageplekken.

Plan van de musea

Het Frans Hals Museum heeft ambitieuze plannen om toegankelijker te worden. Uitvoering van de plannen kost 6 miljoen euro. GroenLinks vindt dat kunst en musea zo toegankelijk mogelijk moeten zijn. Ook Frans Hals / De Hallen die onmisbaar deel uitmaken van het kunstaanbod en de ziel van Haarlem. Maar we vinden die miljoeneninvestering – naast de jaarlijkse bijdrage – een forse aanslag op de begroting. GroenLinks staat positief tegenover de plannen, maar ze mogen niet ten koste gaan van de kleinere instellingen, de cultuureducatie en amateurkunst. We staan dus welwillend tegenover een extra investering, maar alleen als het Frans Hals Museum zelf investeerders of fondsen vindt voor de verbouwing en een gezonde exploitatie laten zien.

WAT MOET ER GEBEUREN?

1. De gemeente investeert meer in het bereiken van alle Haarlemmers met culturele activiteiten.
2. Haarlemse broedplaatsen zijn er ook voor de lange termijn.
3. We behouden het stadsstrand aan het Spaarne.
4. Er komt een Popcentrum inclusief oefenruimtes op het Slachthuisterrein.
5. De vestigingen van de stadsbibliotheek zijn als knooppunt van kennis, contact en cultuur onmisbaar. Het budget hiervoor blijft de komende jaren minimaal even hoog.
6. De gemeente stelt gemeenschappelijk (niet strategisch) vastgoed beschikbaar.
7. Er komt ruimte voor de maakindustrie van kleinschalige lokale goederen en creatieve circulaire initiatieven. Daarmee komen er ambachten voor jongeren die liever met hun handen werken.
8. Haarlem krijgt een gekozen nachtburgemeester.
9. (Green) Street art krijgt de ruimte en wordt beschermd. De gemeente kijkt samen met kunstenaars waar de openbare ruimte met kunst kan worden verfraaid, op een milieuvriendelijke wijze.
10. Er komt een fonds waaruit kleine bedragen voor kleine manifestaties en pop-up tentoonstellingen snel en zonder administratieve rompslomp beschikbaar zijn.
11. Er komt een stadsstrand in Schalkwijk met horeca en leer- stageplekken.
12. De gemeente bevordert de vestiging van een (tijdelijke) stadscamping.

14. WIJK VOOR WIJK

GroenLinks staat voor een socialer, groener en gelijkwaardiger Haarlem. Dat regelen we centraal op het stadhuis als het gaat om beleid. Maar we doen het dichtbij de mensen om wie het gaat en dicht op de wijken waar het gebeurt. Samen met die mensen en wijken.

Voor alle wijken willen we een ontmoetingscentrum of buurthuis, voldoende voorzieningen, sport- en speelplekken, een goede mix van sociale huur- en vrije sector-woningen, meer bomen en groen in de openbare ruimte en in de tuinen, hoger niveau beheer en onderhoud, functionerende wijkraden en/of buurtinitiatieven, eigen buurtbudgetten, wijkgesprekken in de wijk en in de avond, 30km/u als norm, voorrang voor de voetganger en fietser.

WAT MOET ER GEBEUREN IN WEST?

- Ramplaankwartier van het gas af
- Zonnepanelen op de Houtvaart
- Brouwersvaart autovrij
- Voetpad naar winkelgebied Action/AH/Aldi vanaf de Westergracht
- Onderzoeken mogelijkheid park rondom St. Bavo
- Het Westelijk tuinbouwgebied blijft groen
- Meer sociale huurwoningen

WAT MOET ER GEBEUREN IN NOORD?

- Parkeervergunningengebied uitbreiden bij de Kweektuinen
- Kweken van stadsbomen en andere flora en fauna voor de gemeente vanuit de Kweektuinen
- Veilige oversteekplaatsen met verkeerslichten HOV-traject
- Doortrekken Rode Loper tot voorbij Kleverlaan
- Evaluatie autoverkeer Cronjéstraat in 2018
- Geen verbreding Vondelweg
- HOV-bushalte Marsmanplein
- Fietsbrug Paul Krugerkade over het Spaarne
- Volledige financiering voor de herinrichting van het Schoterbos

WAT MOET ER GEBEUREN IN OOST?

- Gratis energiebesparingsmogelijkheden voor minima
- Water terug in de Papentorenvest

- Invulling Koepelgevangenis samen met de buurt en wijkraad
- Popcentrum en maatschappelijke instellingen op het Slachthuissterrein

WAT MOET ER GEBEUREN IN ZUID?

- Geen Kennemertunnel
- Het Houtplein wordt opgeknapt met een veilig OV-knooppunt
- Er komen meer fietsenstallingen

WAT MOET ER GEBEUREN IN HET CENTRUM?

- Overall 30 km/u
- Duizenden extra fietsparkeerplaatsen en -stallingen
- Autoluw centrum uitbreiden
- Autovrij maken van Nieuwe Groenmarkt-Kruisstraat-Smedestraat-Jansstraat
- Autovrij maken van Botermarkt-Barrevoetestraat
- Meer 'Rode Loper'-routes
- Vergroening van Koudenhorn en Raaksgebied
- Aanpak van uitwassen door horeca en toerisme
- Maximaal aantal hotelkamers en maximaal 30 dagen 'Airbnb'-verhuur

WAT MOET ER GEBEUREN IN SCHALKWIJK?

- Warmtenet met geothermieput
- Overall 30 km/u
- Behoud tuinverenigingen
- Komst havo en vwo in multifunctioneel wijkgebouw
- Duurzame renovatie Boerhaavebad
- Intensievere handhaving samen met bewoners
- Veiligheidsschouwen samen met wijkraden
- Aanleg Schalkwijkerbos
- Gemengde wijken door betere mix sociaal en vrije sector
- Woningen voor ouderen en mensen met zorgbehoefte
- Inhaalslag achterstallig onderhoud openbare ruimte
- Geen aantasting groene randen

WAT MOET ER GEBEUREN IN DE WAARDERPOLDER?

- Geen verbreding Waarderweg
- Geen zonnepanelen-eiland in het groene gebied (Schoteroog)
- Draaiende (extra) windmolens op het Schoteroog
- De daken van bedrijfspanden bedekken met zonnepanelen
- Wateroverlast bestrijden
- Woningbouw aan de randen en bij ov-knooppunten onderzoeken
- Meer busverbindingen
- MAAK terrein en BakkeRIJ versterken met proeftuinfuncties op het gebied van circulaire economie
- Circulaire Hotspot op MAAK-terrein in samenwerking met Spaarnelanden
- Fietstunnel Prins Bernardlaan

WAT MOET ER GEBEUREN IN SPAARNDAM?

- Halt aan doorgroei luchtverkeer Schiphol
- Een ongedeeld Spaarndam: West en Oost
- De Kolk autovrij
- De Dijk fietsvriendelijker en veiliger maken
- Geen bungalowpark bij Fort benoorden Spaarndam
- Versterking natuurwaarden Mooie Nel, Hekslootpolder en Landje van Gruijters
- Haarlem verzet zich, zowel in het recreatieschap als bij vergunningverlening, tegen bebouwing bij Fort benoorden Spaarndam en tegen elk plan voor recreatieparken rondom Spaarndam